

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ

ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL
İHTİYAÇLARINI KARŞILAYAN KURUMLARA
İLİŞKİN ALGILARININ ETKİNLİKLER VE RESİMLER
YOLUYLA İNCELENMESİ

ZEHRA KALAYCI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Antalya, 2023

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL İHTİYAÇLARINI
KARŞILAYAN KURUMLARA İLİŞKİN ALGILARININ ETKİNLİKLER VE
RESİMLER YOLUYLA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEHRA KALAYCI

Danışman: Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

ANTALYA, 2023

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Temmuz, 2023

Zehra KALAYCI

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Zehra KALAYCI'nın bu çalışması 06.07.2023 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan Prof. Dr. Hasan BAĞCI
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Üye : Prof. Dr. Ahmet KÖÇ
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Üye (Danışman) Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal İhtiyaçlarını Karşıllayan Kurumlara İlişkin Algılarının Etkinlikler ve Resimler Yoluyla İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez çalışması boyunca bilgi birikimini aktarmanın yanı sıra hayat tecrübeleriyle de bana yol gösteren, desteğini her daim hissettiğim, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli danışmanım Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Lisans öğrenimim süresince ve lisansüstü öğrenimim boyunca bana kattığınız her şey için size minnettarım. Gerek lisans öğrenimim boyunca gerekse yüksek lisans öğrenimim sürecinde değerli bilgileriyle beni aydınlatan hocam Doç. Dr. Fatih USLU 'ya ve Doç. Dr. Yasin ÖZKARA'ya destekleri için teşekkür ederim. Tezimin düzenlenme sürecinde desteğini esirgemeyen ortaokul öğretmenim sevgili Esat Yener BASKUR'a teşekkür ederim.

Bu süreçte her zaman desteğini hissettiğim beni her zaman motive eden, değerli bilgi birikimini benimle paylaşan tezimin uygulama aşamasında yardımcı olan staj hocam Fatma KAYIKÇI'ya teşekkür ederim. Yaşamımın her döneminde maddi ve manevi olarak en büyük destekçim, emeklerini asla ödeyemeyeceğim değerli babam Hacı Mehmet KALAYCI'ya, değer eğitiminin her şeyden önce geldiğine inanan ve beni bu şekilde yetiştiren, aldığım her kararda yanımda olduğunu hissettiren değerli annem Fatma KALAYCI'ya teşekkür ederim.

Yaşamı boyunca sonsuz bir inançla beni destekleyen, hep çok kıymetli olduğumu hissettiren, beni her zaman izlediğine inandığım ve tezimi ithaf ettiğim rahmetli dedem Şaban KALAYCI'ya maddi ve manevi tüm destekleri için minnettarım.

Araştırmanın, sosyal bilgiler eğitimine katkısı olması dileğiyle...

Zehra KALAYCI

Antalya, 2023

ÖZET

Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal İhtiyaçları Karşılaman Kurumlara İlişkin Algılarının Etkinlikler ve Resimler Yoluyla İncelenmesi

KALAYCI, Zehra

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

Temmuz, 2023, 86 Sayfa

Kurumlar, insanların toplumda hayatta kalabilmesi için gerekli olan sosyal ihtiyaçlarını karşılar. İnsanların barınma, yiyecek, arkadaşlık, bağımlılık ve üreme gibi ihtiyaçları sosyal kurumlar tarafından karşılanır. Bu araştırmanın amacı, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumlara ilişkin algılarının çizdikleri resimler ve yaptıkları etkinlikler yoluyla incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu amaç çerçevesinde araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile desenlenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Antalya ili Muratpaşa İlçesi'nde bulunan bir ortaokulda yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ortaokul beşinci sınıfa devam eden 28 öğrenciden oluşturulmuştur. Araştırmanın nitel verileri, beyin fırtınası, öğrencilerin çizdikleri resimler, istasyon etkinliği, sivil toplum kuruluşu etkinliği ve bu etkinliklere ilişkin 'ne fark ettim ne öğrendim ne hissettim' etkinliği yoluyla toplanmıştır. Çalışma grubu ile 12 oturum ve toplam 24 saat uygulama yapılmıştır. Tüm uygulamalar tamamlandıktan sonra öğrencilerden genel bir değerlendirme niteliğinde dönütler alınmıştır. Çalışma grubundan elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, beşinci sınıf öğrencilerinin toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumları öğrendikleri ve kurumlara ilişkin algılarının çizdikleri resim ve yaptıkları etkinliklere açıkça yansıdığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal bilgiler, kurum, toplumsal ihtiyaç, beşinci sınıf öğrencisi, eylem araştırması.*

ABSTRACT

Investigation of Social Studies Lesson 5th Grade Students' Perceptions of Institutions
That Meet Social Needs Through the Paintings They Draw and Activities

KALAYCI, Zehra

**Master's Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education, Social Studies
Education Program**

Supervisor: Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

July, 2023, 86 Pages

Institutions meet the social needs that people need to survive in society. People's needs such as shelter, food, friendship, dependency and reproduction are met by social institutions. The aim of this study is to examine the perceptions of 5th grade middle school students about institutions that meet social needs through the pictures they draw and the activities they do. Within the framework of this purpose, the research was designed and conducted with action research, one of the qualitative research methods. The research was conducted in a middle school located in Muratpaşa District of Antalya province. The study group consisted of 27 students attending the fifth grade of the middle school. The qualitative data of the research were collected through brainstorming, pictures drawn by the students, stator activity, NGO activity and 'what I realized, what I learned, what I felt' activity related to these activities. Twelve sessions and a total of 24 hours of practice were conducted with the study group. After all the applications were completed, feedbacks were received from the students as a general evaluation. The data obtained from the study group were analyzed using descriptive analysis and content analysis. When the results of the study are evaluated in general, it is seen that fifth grade students learned about the institutions that meet social needs and their perceptions of institutions were clearly reflected in the pictures they drew and the activities they did.

Keywords: *Social studies, institution, social need, fifth grade student, action research.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar (Varsayımlar).....	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler.....	4
2.2. Beyin Fırtınası Tekniği.....	8
2.3. Altı Şapkalı Öğrenme Tekniği.....	9
2.4. İstasyon Tekniği.....	11
2.5. Sosyal Bilgiler ve İhtiyaç Kavramı İlişkisi.....	12
2.5.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi.....	15
2.6. Sosyal Bilgiler ve Kurum.....	19

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Çalışma Grubu	22
3.3. Veri Toplama Aracı.....	23
3.4. Veri Toplanma süreci.....	23
3.5. Araştırmacının Rolü	24
3.6. Uygulama süreci.....	24
3.7. Verilerin Analizi	26

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin bulgular	27
4.1.1. İhtiyaç deyince ne anlıyorsunuz? Lütfen açıklayarak yazınız	27
4.1.2. İhtiyacı bir şeye benzetirseniz neye kime benzetirsiniz?	29
4.1.3. İhtiyaç deyince aklınıza gelen ilk üç şeyi yazar mısınız?	30
4.1.4. Yaptığınız çalışmaların kişisel ve sosyal gelişiminize katkıları nelerdir?	31
4.1.5. Bu çalışmalara katılmaktan mutluyum çünkü;	33
4.1.6. İhtiyaç kavramını Sosyal Bilgilerle ilişkilendiriyorum çünkü	34
4.2.1. Beyin fırtınası tekniğine ait bulgular	36
4.2.2. Öğrencilerin yaptıkları ihtiyaç ile ilgili resimlere ait bulgular	37
4.2.3. Altı şapkalı öğrenme tekniğine ait bulgular	44
4.2.4. İstasyon tekniğine ait bulgular	45
4.2.5. Öğrencilerin kurdukları kuruluşa ait bulgular	47
4.2.6. Ne hissettim, ne öğrendim, ne fark ettim, etkinliğine ait bulgular	52

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.1. Uygulama Öncesinde İhtiyaç ve Kurum Algısına Yönelik Hazır bulunuşluğa İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	57
5.1.2. Uygulama Sonrasında İhtiyaç ve Kurum Algısına Yönelik Hazır bulunuşluğa İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	58
5.2.. Öneriler	58
5.2.1.Araştırmacıya Yönelik Öneriler	58
5.2.2. Millî Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler	59
5.2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Yönelik Öneriler	59
5.2.4. Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Yönelik Öneriler	59
KAYNAKÇA	60
EKLER	66
EK 1) Ek 1: Beyin fırtınası etkinliğine ait fotoğraflar	66
EK.2) Resim çizme etkinliğine ait fotoğraflar	67
EK 3) Altı şapkalı öğrenme tekniğine ait fotoğraflar	69
EK 4) İstasyon tekniğine ait fotoğraflar	71
EK 5) Kendi sivil toplum kuruluşunu kuruyorum etkinliğine ait fotoğraflar	74
EK 6) Ne hissettim? Ne fark ettim? Ne öğrendim? etkinliğine ait fotoğraflar	75
EK 7) Görüşme Formu 1	78
EK 8) Etkinlik Değerlendirme Formu	79
EK 9) Etik Kurul İzni	80
EK 10) Milli Eğitim İzni	81
Ek 11) Rektörlük İzni	82
ÖZGEÇMİŞ	83
İNTİHAL RAPORU	84

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1) Uygulama Sürecinde Yapılan Oturumlar	25
Tablo 2) İhtiyaç deyince ne anlıyorsunuz? Lütfen açıklayarak yazınız.	27
Tablo 3) İhtiyacı bir şeye benzetirseniz neye kime benzetirsiniz?	29
Tablo 4) İhtiyaç deyince aklınıza gelen ilk üç şeyi yazar mısınız?	30
Tablo 5) Yaptığınız çalışmaların kişisel ve sosyal gelişiminize katkıları nelerdir?	31
Tablo 6) Bu çalışmalara katılmaktan mutluyum çünkü;	33
Tablo 7) İhtiyaç kavramını Sosyal Bilgilerle ilişkilendiriyorum çünkü:	34
Tablo 8) Resimleri kategorize etmek gerekirse sonuçlar aşağıdaki gibidir.	42
Tablo 9) Yapılan etkinliklerden sonra ne hissettim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki tablodaki gibidir.	52
Tablo 10) Yapılan etkinliklerden sonra ne öğrendim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki tablodaki gibidir.	53
Tablo 11) Yapılan etkinliklerden sonra ne fark ettim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki tablodaki gibidir.	54

KISALTMALAR LİSTESİ

NCSS: National Council For The Social Studies/Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

EÖ: Erkek Öğrenci

KÖ: Kadın Öğrenci

Akt: Aktaran

Çev.: Çeviren

Ed.: Editör

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

Vb.: Ve benzeri

B.t.: Bilinmeyen tarih

Bkz.: Bakınız

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde, araştırmanın dayandığı problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, belli başlı tanımlar ile araştırmanın sınırlılıkları belirtilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Toplumsal hayattaki gruplar, kurumlar ve sosyal organizasyonlar insan hayatında bütüncül bir role sahiptir. Ortaokul öğrencilerinin grup, kurum ve toplumsal organizasyonların nasıl meydana geldiğini, onlara etki eden ve kontrolünü sağlayan faktörleri, bunların kişileri ve kültürü etkileme durumlarını, yaşamlarını nasıl devam ettirip değiştiklerini bilmeleri önemlidir. Beşinci sınıf düzeyindeki öğrenciler, ilgili öğrenme alanı vasıtasıyla çevresindeki ya da tanıdık grup, kurum ve sosyal organizasyonların hayatlarını etkileme yollarını inceleme olanakları bulacaklardır. Böylece kişiler, gruplar ve kurumlar arasındaki etkileşim konusunda farkındalığa sahip olacaklardır. Öğrenciler sosyal sorunlar, olaylar ve ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal organizasyonları ilişkilendirme durumlarında sorumluluk sahibi bireyler olmanın, örgütlenmenin ve etkin katılımın bilincine kavuşacaklardır.

İnsanlar yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için temel ihtiyaçlarını karşılamak zorundadırlar. Eğitim, sağlık ve temizlik başta gelen ihtiyaçlar arasındadır. Hasta olunca hastaneye, eğitim almak için okula gidilmektedir. Polis ve jandarma gibi kolluk kuvvetleri güvenli bir yaşam sürebilmeleri için insanlara güven duygusu veriyorlar. Devletler bu tarz toplumsal ihtiyaçları karşılamakla yükümlüdürler. Devletler bunun yanında vatandaşlarının temel haklarını koruma ve geliştirme, vatandaşlarına çeşitli hizmetler sağlama ve onlara güvenli bir yaşam ortamı sunma sorumluluğunu üstlenmişlerdir. Devletler vatandaşlarının ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla birçok kurum ve kuruluşları oluşturmuş ya da desteklemiştir. Bu kurum ve kuruluşların pek çoğu farklı bakanlıkların bünyelerinde teşkilatlanmışlardır. Türkiye devleti de vatandaşlarının bu ihtiyaçlarına cevap verebilmek için bu kurum ve kuruluşları etkin bir şekilde işletmektedir. Bilim ve teknolojiye gelişmeler ışığında Türkiye devleti vatandaşlarına daha etkin ve hızlı hizmet sunabilmek gayesiyle e-devlet portalını kurmuş ve her geçen gün geliştirmektedir.

Bilgisayar ve akıllı telefonların insanların hayatına girmesi ve yoğun bir şekilde kullanılması beraberinde insan ilişkileri ve toplumsallaşma sorunlarını da ortaya çıkarmıştır (Sönmez, 2009, s.2). Bu nedenle öğrencilerin, ailelerine, çevrelerine ve içinde yaşadıkları topluma daha duyarlı, bilinçli ve istekli çalışma bilinci oluşmuş, problemlere çözüm üreten ve çözen, resmî ve özel kurum ve kuruluşlar ile birlikte sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği halinde çalışabilme becerilerini geliştirmiş vatandaşlar olarak büyümeleri bağlamında topluma hizmet sunan kurum ve kuruluşları tanımaları konusundaki etkinlikler desteklenmelidir.

Sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin istedik ve olumlu tutum ve davranışlar geliştirebilmelerini sağlamak amacıyla ortam oluşturmak, sosyal davranışların geliştirilmesinde akran rolü modelinden yararlanarak olumlu pekiştireçler yoluyla teşvik edilmeleri öğrencilerin toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumlar konusundaki farkındalıklarını artıracak ve bilinç düzeylerini yükseltecektir.

Çocukların iç dünyalarında mevcut gizli yaşantılar, farklı teknikler yoluyla ortaya çıkarılabilmektedir. Bu tekniklerden birisi de ‘çizme ve yazma’ tekniğidir. Çizme ve yazma tekniği İngiltere’de 1980’li yıllarda çocuk sağlığı çalışmaları kapsamında geliştirilmiştir (Hartel, 2014, s.1351). Bilhassa psikologlar çocukların zekâ düzeylerini, psikolojik ve zihin sağlıklarını ortaya çıkarabilmek için çocukların çizdikleri resimlerden yararlanmaktadırlar (Çelebi Erdoğan, 2019, s.39). Benek ve Akçay (2018) çocukların duygu ve düşüncelerini genellikle resim ve çizimlerle daha iyi anlatabildiklerini öne sürmüşlerdir. Bu nedenle çocuğun herhangi bir konudaki yaşantısının ne olduğu anlaşılacak istendiğinde çizdiği resimlere başvurulabilir (Savaş, 2014).

Ortaokul düzeyinde öğrencilerin doğrudan ihtiyaç ve kurumlara ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bir çalışmaya Türkçe ve Uluslararası literatürde rastlanmamıştır. Bununla birlikte bu çalışma konusuyla ilintili olduğu düşünülen bazı çalışmalar bulunmaktadır (Erişti ve Belet, 2010; Sadık, Çakan ve Artut, 2011; Türkdoğan ve Duru, 2011; Demirkaya ve Karacan, 2019; Moola, 2020; Yılmaz ve Çakmak, 2020).

1.1. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin çizdikleri resimlerde ve yaptığı etkinliklerde, toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumlara ilişkin algıları nasıldır?

1.1.2.Alt Problemler

1. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinde ihtiyaç kavramının uyandırdığı fikirler nelerdir?
2. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinde kurum kavramı algısı nasıldır?
3. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinde ihtiyaç ve kurum kavramı algısı nasıldır?
4. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin çizdikleri resimleri, resim öğretmeni nasıl değerlendirmiştir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumlara ilişkin algılarının çizdikleri resimler ve yaptıkları etkinlikler yoluyla incelenmesi olarak belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocukların iç dünyalarını kelimelerden daha çok resim yoluyla ifade edebildikleri aşîkardır. Literatür incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin resimleri birçok yönden incelenmiş fakat kurumlara ilişkin algılarını ortaya çıkaran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Alan yazın incelendiğinde etkinlikler yoluyla işlenen derslerin anlatım gibi geleneksel ders işleme yöntem ve tekniklerine göre kalıcılığının daha fazla olduğu görülmüştür (Demirkaya, 2004; Demirkaya ve Ayas, 2015). Bu nedenle çalışmada öğrencilerle hem çeşitli etkinlikler hem de resim çizdirme gibi öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine olanak tanıyan yöntemlere başvurulmuştur. Literatür incelendiğinde kurum algısını resim ve etkinlikler yoluyla belirleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın bu boşluğu dolduracağına ve alan yazındaki eksikliği gidereceğine inanılmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Öğrencilerin resimleri ve etkinlikleri içlerinden geldiği gibi, samimi olarak yaptıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın kapsamı Antalya İli Muratpaşa İlçesi 2021 -2022 öğretim yılında Meryem Mustafa Ege Ortaokuluna devam eden 5/D sınıfı öğrencileri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: “Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersidir” (MEB, 2005, s.51).

Kurum: İki veya daha fazla sayıda kişinin, otorite ve sorumluluk sıra düzeni içinde bir araya gelerek oluşturdukları, belirli ortak amaç ve görevlere sahip ve bunları gerçekleştirmek için maddi ve manevi yetenek, güç, bilgi, beceri vb. bütün kaynakların bilinçli bir şekilde paylaşıldığı, dinamik ve açık sosyal sistem ya da toplumsal birimdir (Bakan, vd., 2004, s.7-8).

İhtiyaç. Kişinin biyolojik veya psikolojik bir gereklilikten oluşan yetersizlik durumudur (Darley, 1991). Tüm ağaçların güneşe, suya ve çevreden edinecekleri besinlere ihtiyacı olduğu gibi, tüm insanların da kendi çevrelerinden edinecekleri ait olmaya, başarıya, güvenliğe, sevgiye ve statüye ihtiyacı olduğunu ve bu ihtiyaçlarını kendi amaçları doğrultusunda, doyurduklarını belirten Maslow’un ihtiyaçlar kuramı bir diğer ihtiyaç kuramıdır (Maslow, 1968).

BÖLÜM II

2)KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler

Sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen insan yaşadığı çevre ve bu çevredeki insanlar aile yapısı gereği sürekli iletişim ve etkileşim halindedir. İnsanın çevresi ile ilişkisini daha doğrusu toplumsal yaşamdaki rolünü inceleyen birçok disiplin bulunmaktadır. Sosyal bilimler, söz konusu disiplinleri tek çatı altında toplamaktadır (Erden, tarihsiz; Sönmez, 2010).

Sosyal bilimleri, insan etkisiyle meydana getirilen gerçek (toplumsal olgular, kişi ve kurumlarla etkileşim) ile kanıtlamaya dayanan bağ kurma sureci ve bu surecin sonunda elde edilen dirik bilgiler şeklinde tanımlamaktadır. Bu çerçevede sosyal bilimlerin insanın kendisi ve çevresiyle olan etkileşimi sonucu ortaya çıkan bilgilerin toplumsal ve insani taraflarını kanıtlama gayesiyle oluşturulmuş bilimler topluluğu olduğu soylenebilir (Tay, 2018).

Sosyal bilgiler ise sosyal yeterliliği desteklemek amacıyla sosyal bilimlerin ve beşeri bilimlerin entegre bir çalışmasıdır. Okul programında sosyal bilgiler; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji gibi disiplinlere dayanır. Beşeri bilimlerden sağlanan uygun içerikler ile koordine ve sistematik bir çalışma sağlamaktadır (NCSS, 1994, Akt. Savage & Armstrong, 2000).

Sosyal ve beşeri bilimler bünyesinde bulunan farklı bilimlerin bulgularından faydalanarak oluşturulmuş bir ğretim programı olan sosyal bilgilerin bu özelliği onun mihver ders niteliğinde olduğunu göstermektedir. Sosyal bilgiler dersiyle ilgili çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Bunun nedeni, bu dersin sosyal bilimleri ve diğer bilimleri kapsayıcı nitelikte olması ve bu sayede oldukça geniş bir alanın temsilcisi olmasından kaynaklanmaktadır (ner, 2015; Sağdıç, 2019).

İyi ve etkili vatandaşlar yetiştirmek gayesiyle ortaokullarda okutulan sosyal bilgiler dersi, çeşitli sosyal bilim disiplinlerinden seçilen bilgilerin harmanlanmasıyla oluşturulmuş temel bilgi, tutum ve değerlerin öğrencilere kazandırılması amacıyla teşekkül etmiştir (Sarılarhamamı ve Demirkaya, 2021). Zarrillo (2016) sosyal bilgilerin insan üzerine bir çalışma olduğunu söylemektedir. Ayrıca bu alanın çocukların aktif birer vatandaş olmalarına, bilgi edinmelerine ve öğrenme surelerini tamamlamalarına destek olması gerektiğini ifade etmektedir. Bektaş ztaşkın (2018), sosyal bilgilerin, sosyal bilim disiplinleri ile etkileşim kurarak bu disiplinlerden elde ettiği bilgileri güncelleyip sosyal bilgiler ünitelerine uyarladığını ifade etmektedir. Yani bu alanın temeli toplumsal yaşamı düzenleyen genelleme ve ilkeler olduğu için sosyal bilgilerin disiplinler arası bir disiplin olduğu soylenebilir (Sönmez, 2010). En genel tanımıyla sosyal bilgiler, sosyal bilimler başta olmak üzere diğer bilimlere ait disiplinleri bünyesinde barındıran ve bunların verilerinden yararlanan disiplinler arası bir ğretim programıdır (Bilgili, 2012; ner, 2015).

Wallace (2005), sosyal bilgiler aracılığıyla öğretilen konuların ilköğretim müfredatındaki en heyecan verici konular olabileceğini ifade etmektedir. Sosyal bilgilerin içeriği gerçek hayatı yansıtan çok çeşitli konulardan oluşmaktadır. Bu konular çocuklara hayal glerini kullanabilecekleri ve yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri bir ders sunmaktadır.

Sosyal bilgilerin, her geçen gün değişen ve gelişen dünya ve ülke koşullarında bilgiyi her alanda kullanarak karar alabilen, problem çözebilen etkili, üretken vatandaşlar yetiştirme amacıyla sosyal ve beşerî bilimlerden elde ettiği bilgi ve yöntemlerden faydalanan bir öğretim programı olduğunu söylemek mümkündür (Öztürk, 2009).

Sosyal bilgilerin bir amacı da bireyde sosyal anlayışın gelişmesini sağlamaktır. Sosyal anlayış, insanların tarih, coğrafya, diğer sosyal bilimler ve beşerî bilimlerden edindikleri sosyal dünyanın bilgi birikimidir. Bu bilgi birikimi edinilirken sosyal bilimlere doğru bir biçimde yorumlama ve sonuç çıkarabilme, çoklu bir bakış açısıyla bakabilme yeteneği gerekmektedir. Aynı zamanda bu, uzun süreli düşünme ve sorumluluk gerektiren bir anlayıştır. Bundan dolayı sosyal bilgilerin içeriğine multidisipliner bir bakış açısı hakimdir. Tarihsel anlayış olmadan, bilgelik olamaz. Coğrafi anlayış olmadan demokratik vatandaşlar ve dolayısıyla demokrasi olamaz. Sosyal bilgiler alanı bu sebeple bireyler ve toplum için oldukça önemlidir (Parker, 2009).

Tarihsel süreçte bazı kesimler sosyal bilgiler programının amacının iyi vatandaş yetiştirmek olduğunu, bunun için de kültürel mirasın nesilden nesile aktarılması gerektiğini desteklemişlerdir. Bazı kesimler ise sosyal bilgiler dersinin muhtevasının akademik sosyal bilimlerle donatılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Diğerleri ise sosyal bilgiler programının muhtevasının bireyi ve toplumu ilgilendiren güncel olayların olması gerektiğini savunmuşlardır. Sosyal bilgilerin amacıyla ilgili bu karışıklık ve fikir birliğine varılamaması sonucu “Vatandaşlık merkezli sosyal bilgiler”, “Konu merkezli sosyal bilgiler” ve “Problem merkezli sosyal bilgiler” ana başlıkları altında birçok öğretim yaklaşımı türemiştir (Yeşilbursa, 2015, s.47-56).

Barr, Barth ve Shermis (1978), bu öğretim yaklaşımları arasından en çok tanınan 3 temel yaklaşımı geliştirmişler ve bu yaklaşımların sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasını önermişlerdir:

a) Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler yaklaşımı: Sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarından en eskisidir. Bu yaklaşımda sosyal bilgilerin esas aldığı temel gaye öğrencilere geçmişin birikimini aktararak, iyi bir vatandaşlar olmalarını teşvik etmektir. Geçmişin birikimi aktarılırken öğrencilere geçmişin bilgileri, toplumu oluşturan temel kurumlar, maddi ve manevi unsurlar ve çeşitli inançlara dair bilgiler aktarılmaya çalışılır.

b) Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler yaklaşımı: Bu yaklaşımda sosyal bilimlerin içinde bulunan disiplinlere ilişkin bilgi, beceri ve değerler öğrencilere kazandırılır. Bu yaklaşım genel olarak konu merkezli derslerde kullanılır.

c) Yansıtıcı inceleme alanı olarak sosyal bilgiler yaklaşımı: Bu yaklaşımda sosyal bilgiler eğitiminin hedefi, öğrencilerin kişisel ve sosyal problemleri anlamlandırıp açıklayabilmesini, analiz etmesini ve nihayetinde problemlere çözüm yolları üretebilmesini sağlamaktır. Yansıtıcı inceleme, öğrencilerin yeteneklerinin zenginleştirilmesi bağlamında rehber görevi görür. Bu yaklaşımda sosyal bilgilerin çerçevesi çizilmiş bir alanı yoktur. Bununla birlikte genellikle günümüz sorunları çalışmaların özünü oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde öğrencilere geçmişten günümüze toplumumuza ait gelenekler, ulusal benlik, kültürel miras gibi konular Vatandaşlık Merkezli Sosyal Bilgiler Yaklaşımları ile aktarılmaktadır (Akhan ve Mert, 2018). Kültürel mirası aktarmaya yönelik sosyal bilgiler yaklaşımları ise şunlardır:

2.1.2.Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler, Barr, Barth ve Shermis (1978)'in ortaya koydukları bir yaklaşımdır. Vatandaşlık aktarımı geleneğine göre öğretmenler kendilerinin ve öğrencilerinin içinde bulundukları topluluk (kültür) tarafından kabul görmüş belirli davranışları, bilgileri, bakış açılarını ve değerleri öğrencilere aktarmaktadır (Yeşilbursa, 2015, Bu yaklaşımın savunucularına göre sosyal bilgiler öğretim programının temel amacı, “toplumun temel kurum, değer ve inançlarının öğretilerini telkin ederek mevcut durumun devamını sağlamaktır”. Bu yaklaşımın hedefleri, “geçmişini öğrenen, geçmişi ve geleneklerinden gurur duyan, sorumluluk alan, uygun tutum ve davranışlar sergileyen ve otoriteye bağlılık gösteren” (Öztürk, 2006, Akt. Yeşilbursa, 2015) vatandaşlar yetiştirmektir.

2.1.3.Muhafazakâr Kültürel Devamlılık Olarak Sosyal Bilgiler

Haas (1979) tarafından ortaya koyulan bu yaklaşım Barr, Barth ve Shermis (1978)'in “vatandaşlık aktarımı” yaklaşımıyla benzerlik göstermektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde “vatandaşlık aktarımı”, “kültürel mirasın aktarımı” veya “muhafazakâr kültürel devamlılık” biçiminde isimlendirilen yaklaşımlar Amerika’da en çok görülen ve en baskın yaklaşım olmuşlardır. Muhafazakâr Kültürel Devamlılık yaklaşımı toplumun ritüellerini, mitlerini, kutlamalarını korumaktadır. Bunun nedeni tarihsel süreç içerisinde kültürel devamlılığın esas

olması gerektiğidir. Bu bağlamda toplumun büyük bölümü tarafından kabul gören bilgi, beceri, değer veya tutumları öğrencilere öğretmek en yaygın sosyal bilgiler yaklaşımı olmaktadır (Yeşilbursa, 2015).

2.1.4.Kültürel Aktarım Olarak Sosyal Bilgiler

Stanley ve Nelson (1994), sosyal bilgiler alanında tartışmaların iki temel nokta üzerinde yoğunlaştığını öngörmektedirler. Bunları, sosyal bilgiler öğretim programının birincil amacı olan “kültürel aktarım” ve “yansıtıcı veya eleştirel düşünme” yaklaşımları olarak ifade etmektedirler. Bu yaklaşımlardan kültürel aktarımın amacı, geleneksel anlamda temel bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere öğretilmesidir. Bu yaklaşımda toplum tarafından kabul görmüş görüşler ve standartları yansıtan tutum ve davranışlardan oluşan içeriğin aktarılmasına vurgu yapmaktadır (Yeşilbursa, 2015).

Bu yaklaşımlar, sosyal bilgiler dersi öğrenme alanları ve bu öğrenme alanları içerisindeki kazanımlar aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaktadır.

2.2.Beyin Fırtınası Tekniği

Öğrenme-öğretme sürecinde ele alınan yöntem ve teknikler, öğrenmede nitelik ve niceliği artırıcı unsurlar arasındadır. Öğretim yöntem ve tekniklerindeki çeşitlilik öğrenci, konu ve öğrenme ortamının niteliğine uygun olanlarının kullanılması bakımından bir zenginlik olarak görülür. Bundan dolayı yöntem ve tekniklerin etkili kullanımı oldukça önemlidir. Öğretmenlerin pek çoğu yöntem ve teknikleri öğrenme-öğretme durumlarının dizaynında kullanmaktadır. Bununla birlikte öğrenmeyi ve öğretimi kolaylaştıran en iyi yöntem ve tekniğin seçimi kolay değildir. Bu durumda öğrencilerin yaratıcı düşünme yollarını keşfetmeleri ve sorunlarını kolayca çözebilmelerine yönelik kullanılan tekniklerden birisi de beyin fırtınasıdır.

Beyin ve fırtına olmak üzere iki kelimeden oluşan beyin fırtınası, sözlük anlamı ile, parlak fikir, şiddetli bir heyecan patlaması gibi anlamlara gelir. Bazı araştırmacıların bu yöntemle ilgili yaptıkları tanımlar aşağıda verilmiştir. Demirel (1995); bir konuya çözüm getirerek, karar vermek ve hayal yoluyla düşünce ve fikir üretmek için kullanılan yaratıcı bir teknik; Orlich ve arkadaşları (1990), yaratıcılığı geliştirme, uyarılma ve teşvik edilme, düşünce-görüş kazandırma öğretimsel amaçlarıyla, tartışma becerilerinin öğrenildiği bir etkinlik;

Saban (2000), bir gruba ait öğrencilerin, açık fikirli olarak, bir konu, olay veya problem durumu hakkında düşüncelerini ve mantıklı olup olmadığı endişesine kapılmadan

olabildiğince çok sayıda fikir üretme; Özden (2003) ise, belirli bir durum ya da probleme ilişkin fikir ve seçenekleri ortaya koyma esasına dayalı bir teknik; olarak ifade etmektedirler.

2.2.1.Beyin Fırtınası Yönteminin Temel Kuralları

Beyin fırtınası yöntemine bütün öğrencilerin etkili, üretken ve yaratıcı bir şekilde katılabilmesi için birtakım kuralları vardır. Bu kuralların uygulanmasını ve oturumun bu kurallar yönünde gerçekleşmesini oturum yöneticisi sağlamaktadır, bu da öğretmendir. Öğretmen burada, oturuma katılan öğrencilerin enerjisini açığa çıkaran, bu enerjiyi hedefe yönelten ve süreçleri yönlendiren kişi olarak tanımlanmaktadır (Knowels, 1990). Ayrıca, öğretmen, eşitliği sağlamak ve öğrencilerin motivasyonunu en üst düzeyde tutmakla sorumludur. Beyin fırtınası yönteminin, yaratıcı düşünmeyi ve problem çözmeyi kolaylaştırması için dört temel koşulu sağlaması gerektiğini birçok araştırmacı aşağıdaki gibi sıralamışlardır (Demirel, 1999; Hardingam, 1997; Özden, 2003; Erginer, 1999; Senemoğlu ve arkadaşları, 2001).

1. Eleştiri kapı dışına bırakılır: Kişinin hayal gücünü kullanabilmesi ve zihninde imgeleme yapabilmesi için düşüncelerinin yargılanacağı endişesinden uzak olması gerekir.

2. Sınırsız düşünme: Ortaya konan düşüncelerin farklı olmasından çekinilmez, aksine bu tür düşünceler teşvik edilir. Farklı düşünce ve düşünceler, yeni çözüm yollarının ortaya çıkmasına yardımcı olur.

3. Nicelik aranır: Temel prensip, mümkün olduğunca çok sayıda düşünce üretmektir. Amaç ise, iyi bir çözüm bulabilme olasılığını artırabilmektir.

4. Kombinasyon ve gelişme aranır: Bu şekilde, düşünce listesi daha da uzar. Beyin fırtınası oturumunda, öğrenciler birbirlerinin fikirlerinden etkilenerek, değişik imgelemeler yaratacaklardır.

2.3. Altı Şapkalı Öğrenme Tekniği

Altı şapkalı düşünme tekniğinde, bir konuya farklı açılardan bakma esas alınmaktadır. Bu yöntemle duyguları, mantıktan; yaratıcılığı, bilgi birikiminden ayırarak çok yönlü olarak düşünme amaçlanmaktadır. Bu teknik, daha iyi ve pratik düşünebilmede ve eşsiz derecede pozitif yaklaşımlarda, karar vermede, yeni fikirler keşfetmede bireye yardımcı olmaktadır. Teknik sadece öğrencilerin düşünmelerine yardımcı olmakla kalmayıp davranış kazandırmada, sınıfta disiplin sağlamada, yaşam sürecinde problem çözmede de önemli

sonuçlar vermektedir (Akt: Can, 2005, s.44). Altı apkalı düşünme tekniği insanların dnlerinde belli bir kalıpta kalmalarını, olaylara tek yönlü bakmalarını önlemektedir. Değişik açıdan dnmelere yer verdiği için ortaya atılan konunun her yönden irdelenip, kararların doğru verilmesine olanak sağlar. Teknikte yer alan apkalar birçok düşünme çeşidini de kapsamaktadır. Ayrıca tekniğin uygulanışı kolay ve zevkli olduğu için insanlar tarafından çabuk benimsenmektedir (Can, 2005, s.43). Bu da tekniğin yaratıcı drama etkinliklerine uygunluğunun bir ispatı sayılabilir. Altı apkalı Düşünme Tekniği, bilginin farklı yönlendirilmesi için düşünmenin kategorilere ayrılmasına dayanan bir yaklaşımdır. Düşünmenin kategorilere ayrılması, bir problemin ya da konunun çok yönlü incelenmesini sağlar. Örneğin, siyah pka olumsuz, kırmızı pka duygusal incelemeye yönlendirir (Nichols, 2006, 175). Her alanda kullanılan ve düşünmeyi sağlayan altı apkalı düşünme, düşünmenin farkında olmayı, değişimi ve onu geliştirmeyi aynı zamanda merak için fırsatlar sağlar (McAleer, 2007, s.10).

2.3.1.Altı apkalı Düşünme apkalarının Renk ve zellikleri

Beyaz pka: Beyaz (renksiz) tarafsızlığın simgesidir. Olgular, rakamlarla ilgilenilir. Elde edilen verilerin objektif sunumu, bilgi ihtiyacını ve eksikliğini kapsayan düşünme tarzıdır. Beyaz pkanın amacı; saf bilgiye ulaşmaktır. Yargı, yorum, duygu, izlenim, kişisel görüşe yer yoktur ve fikir üretilmez.

Kırmızı pka: Kırmızı pka olaylara akılcı bakmak yerine tepkiler, duygular ve sezgilerle bakmaktadır. Diğer bir değile kırmızı pka ile duygular görünür hale gelir. Kırmızı pkanın amacı karşıdaki kişinin olaylara bakış açısını ve duygularını araştırma olanağı sağlamaktır.

Siyah pka: Mantıksal olumsuzluk, ihtiyat, ikaz ve yargının apkasıdır. Siyah pka düşünmesi, daima mantıklıdır. Kırmızı pkanın aksine duyguları dikkate almaz. Olaylara her zaman olumsuzlukla bakar. Bu pkanın özelliği herkes tarafından kullanılabilecek doğru yanlış mantığına dayalı gerçekçi veriler sunmasıdır.

Sarı pka: Mantıksal olumluluktur. Bir önerinin neden işe yarayacağı ve sunduğu faydalar açısından değerlendirilmesini sağlar. Sarı pka değerli ve yararlı olan şeyleri araştırır ve bunlara mantıksal destek sağlamaya çalışır. Yapıcı ve üreticidir.

Yeşil Şapka: Yaratıcılığın, alternatiflerin ve değişimin şapkasıdır. Yeşil şapka yaratıcı düşünme ile ilgilidir. Bu şapkayı takan kişi, bir fikirden yola çıkarak yeni fikirler üretir.

Mavi Şapka: Mavi şapka kontrol şapkasıdır. Konunun kendisine değil, konu hakkındaki düşünme faaliyetlerine bakar. Mavi şapka düşünme faaliyetini düzenler, bu faaliyet üzerine düşünce geliştirir, üzerinde düşünülecek konuları tanımlar, odak noktası belirler, sorunları tanımlar, yerine getirilmesi gereken düşünme görevlerini saptar (Bono, 1997).

2.4.İstasyon tekniği

İstasyon tekniği, öğrencileri araştırma ve keşfetmeye teşvik ederek onlara zengin yaşantılar sunan, açık, eleştiren ve sorgulayan bireyler yetiştirilmesini amaçlayan, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenmesini sağlayan, deneylerin yapıldığı, özgün ve ortak ürünlerin oluşturulduğu öğrenme ortamları oluşturan, öğrencilerin öğretmen rehberliğinde araştırarak ve sorgulayarak bilgiye ulaştığı bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Benek ve Kocakaya, 2012, s.9). İstasyon tekniğinin yapısı ele alındığında, sınıf ortamında oluşturulan grupların her istasyona katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten katılımcı merkezli bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir. Bu teknikte farklı sayıda masadan oluşan ayrı istasyonlar bulunmakta ve masalar üçgen şeklinde yerleştirilmektedir. Her istasyonda grupların bir görevi bulunmaktadır. Yerine getirmeleri gereken görevleri iyi bilen gruplar belli bir süre sonunda yer değiştirerek bütün istasyonları dolaşmaktadır. Bu yöntem katılımcıların hem yaratıcılığını hem de demokratik bir ortamda işbirliği yapma becerilerini geliştirmektedir (İlhan ve ark., 2012, s.35; Tokcan ve Demirkaya, 2014).

İstasyon tekniği, gösterip yaptırma yönteminde kullanılan tekniklerden biri olarak da bilinmektedir (AIFOS, 1981, s.17-1; Akt. Sönmez, 2007, s.246). Masa, sıra veya sandalyelerden oluşan üç istasyondan meydana gelen teknikte öykü, slogan ve afiş istasyonları mevcuttur (Gözütok, 2007, s.255-257). Bu ilgili istasyon çalışmalarında sınıf ikiye, üçe, hatta beşe bölünebilmekte ve her istasyon çalışması 10-15 dakika sürebilmektedir. Bu çalışmalarda iki öğretmenden yararlananlar da bulunmaktadır (Davison, 2007, s.1-2; Geibelhaus, 1995, 1-4; Goodman, Martin ve Williams, 2002, s.50-51; Hill, Pennington ve McCarthy, 0997, s.136-137; Lain, 2006, s.13; Zedalis, 2003, s.11).

Bu istasyonların sayısı, öğretilmek istenen konuya göre artırılabilir. Fakat bu sayının beşi geçmemesi de önerilmektedir. Çalışma süreleri de 10 dakika olmasına rağmen

konuya göre ve dersin saatine göre değiştirilebilmektedir (AIFOS, 1981, 17-1; Akt. Sönmez, 2007, s.254; Gözütok, 2007, s.255-256).

Eğitim ortamlarında (sınıf içinde ya da sınıf dışında) oluşturulan özel alanlarda öğrencilerin, bir konuyu öğrenmeye veya tekrar etmeye yönelik olarak, önceden öğretmen veya öğretmen-öğrenci tarafından oluşturulmuş belirli yönergeler yardımıyla bireysel veya grupla çalışarak bir dizi öğrenme etkinliğini gerçekleştirdikleri bir ders işleme biçimi olan istasyon tekniğinin (Benek ve Kocakaya, 2012, s.10) birtakım üstün yönleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanmıştır:

İstasyon tekniği genellikle sınıf mevcudunun 30 olduğu durumlarda uygulanabilir. Ancak, daha kalabalık sınıflarda uygulandığında da gözlem grubu oluşturulabilir. Oluşturulan istasyonlar, gezilerek yarım kalan etkinliklerin tamamlanmasına katkıda bulunan öğrenci merkezli bir yaklaşıma sahiptir. Ayrıca bu istasyonlarda bir önceki grup tarafından yarım bırakılan işlerin ileriye götürülerek tamamlanması sağlanır. Bir başka deyişle, başlanmış bir işe katkı getirilir. Öğrenciler, kendilerinin de bir şeyler yapabileceklerini fark ederler Tekniğin uygulanmasıyla birbirini tanıma ve birlikte çalışma yeterlikleri gelişen öğrencilerin katılımdan keyif almaları ve özel yeteneklerinin ortaya çıkması sağlanır. Bunun yanı sıra, kurallara uyma ve iletişim becerileri gelişir. Üreticilikleri ve yaratıcılıkları gelişir. Çekingen öğrenciler, öğretim sürecine aktif katılır (Gözütok, 2007, s.255-256). İstasyon tekniğinin üstün yönlerinden biri de, üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamasıdır (Sönmez, 2007, s.261).

Diğer taraftan bu tekniğin zayıf yönlerinin olduğunu da belirtmek gerekir. İstasyon tekniğinin zayıf yönleri ve bunları telafi etmenin yolları şu şekilde açıklanmıştır (AIFOS, 1981, 17-1; Akt. Sönmez, 2007, 254; Gözütok, 2007, s.255-256): Uygulamada gürültü olabilmektedir. Bunun için öğrencilere alçak sesle konuşmalarının öğretilmesi gerekmektedir.

2.5.Sosyal Bilgiler ve İhtiyaç Kavramı İlişkisi

İnsanın tek başına, yeteneği, gücü, zamanı ve çabası kendi istek ve ihtiyaçlarını karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır. Bunu karşılamak için insanlar bir araya gelip gruplar oluşturmaktadırlar. Oluşturulan bu grupların, çeşitlenen ihtiyaçların ya da amaçların karşılanmasında yetersiz kalmasından insanlar ya bir topluluğa üye olmaya ya da bir topluluk kurmaya yönelmektedirler. İnsan psiko-sosyal bir canlı olarak çeşitli ihtiyaçlara sahiptir. Bu ihtiyaçların bir kısmı fizyolojik ve somut ihtiyaçlardır. Bir kısmı ise daha soyut, gözle görünemeyen ihtiyaçlardır. Bireyin arzu ve ihtiyaçlarını belirleyen güdüler kişiseldir. Bunlar

sosyal çevre ve kültürün etkisiyle zaman içinde yön değiştirebilir, gücünü kaybedebilir veya artırabilir. Dolayısıyla, kişinin içinde bulunduğu sosyal çevresiyle çelişmeyen arzu ve isteklerinin karşılanması gerekmektedir (Şahin, 2004, s.523-525).

Gerek kişinin benliğini savunmasıyla gerekse diğer kişilerle ilgili güdülere, toplumsal/sosyal güdüler denir. Bu güdüler, organik, biyolojik güdülerden daha karmaşık bir yapıya sahip olduklarından, bunları belli bir sınıflandırmaya tabi tutmak diğer güdülere nazaran daha da güçtür. Sosyal, toplumsal güdülerin en önemli özelliği, belli yaşanmış birtakım olaylar neticesinde oluşmaları ve ileriki dönemlerde yaşın ilerlemesiyle beraber kişilerin davranışlarında etkili olmalarıdır. Bundan dolayıdır ki bu güdüler toplumda benimsenen ve baskın olan farklı kültür düzeylerinin etkileriyle şekillendiği için, toplumların farklılaşmasıyla bu ihtiyaçların türlerinde de değişiklikler meydana gelir. Yani bireylerin çeşitli yaşantılar neticesinde oluşturdukları kültürleri birbirinden farklı olduğundan ihtiyaçları da birbirinden farklılıklar arz eder. Sosyal güdüler o kadar karmaşık ve belirsiz bir yapıya sahiptir ki bazen birbiriyle aynı ya da çok benzer güdüler bireylerde değişik davranışlara sebebiyet verir.

Örneğin, bir sınıfta bulunan öğrenciler üzerinden beğenilme ve saygınlık kazanma güdüsünü ele alırsak, aynı güdü olmasına rağmen bu güdü öğrencilerin farklı davranışlar sergilediğini gösterecektir. Öğrencilerin bu güdüyle oluşan ihtiyaçlarını giderme noktasındaki tutum ve davranışları tamamen birbirinden farklıdır. Bazı öğrencilerin çok çalışıp, başarıyı elde etme yoluna başvurarak bu ihtiyaçlarını gidermeyi tercih ettikleri, diğer öğrencilerin ise tamamen bu öğrencilerden farklı bir yol benimseyerek kaba ve saldırgan davranışlar sergilediği, başka bir grup öğrencinin ise iyi giyinmek gibi bir takım değişik tutum ve davranışlar göstererek dikkatleri üzerlerine çektiği müşahade edilmiştir. Görüldüğü üzere her öğrenci grubu aynı güdü üzerinden ihtiyaçlarını farklı davranışlarla göstererek bu gereksinimlerini gidermeyi hedeflemiştir (Baymur, 2017, s.7376).

Her insan kendini iyi hissettiği insanlarla beraber olmak, merkezinde sevgi olan bir diyalog geliştirmek ister. Genel olarak her insan makul sınırlar çerçevesinde bir eşi, çocukları ve kendisini yakın hissettiği sosyal grupların içerisinde yer edinmeyi talep eder. Tüm bu istekler bireylerin sosyal güdülerıyla yakından ilişkilidir. Bireyin yaratılışı kişiyi tamamen toplumdan soyutlayan bir yaşam tarzı benimsemesine uygun değildir (Onaran, 1981, s.14).

Sosyal/toplumsal güdüler en genel anlamda kişinin benimsemiş olduğu bir grupta, toplumla veya salt insanlarla beraber olma arzusuyla ilgilidir. Sosyal güdüler kategorisinde kişinin kendisini yakın hissetmiş olduğu belirli topluluk ya da topluluklara mensup olma, toplumun diğer fertleri tarafından kabul edilme, en başta ailesi olmak üzere yakınlarıyla beraber olup

birlikte vakit geçirip paylaşımlarda bulunma, duygu, düşünce ve zihin yapısına uygun arkadaş çevresi oluşturma ve dostluklar kurma gibi duygular yer almaktadır. Kişinin kendisini bir grup ya da gruplara ait hissetme ve sevgi ihtiyacı, kendi içinde iki aşamadan meydana gelir.

Birinci aşama, kişilerin küçük ölçekte belirli grup ve topluluklara; büyük ölçekte ise bir topluma aidiyet ve mensubiyet duyma hislerini yansıtır. İkinci aşamada ise daha çok genel duygular devreye girmektedir. Kişinin başta içinde bulunduğu yakın çevresiyle daha sonra ise birtakım gruplara mensubiyeti bulunan kişilerle olmak üzere, yaşama, çevreye ve doğaya dair bütün objeler ile diğer bir anlamda evrenin tümüne karşı hissetmiş olduğu bağlılık ve sevmeyeylemlerini ifade eder (Eroğlu, 2017, s.64).

Tarihi boyunca insanoğlu hayatını tek başına idame ettirmeyip, aile, okul, iş ve meslek hayatında birçok insanla beraber yaşamını sürdürerek günümüze kadar gelmiştir. En tabii hakkı olarak beraber yaşadığı insanları sevmek ve onlar tarafından sevilme ister. Bunun aksi oluşması halinde insan yaşamdan tat alamaz. Çünkü sevgi unsurundan yoksun bir yaşam tarzı insana son derece acı vermektedir. Kişi sevmeyi ve sevilmediği bir ortamda bulunmak istemez. İnsan hayatı boyunca kendini ait hissettiği insanlarla beraber yaşamak ister ve sevgi arayışı içerisine girer. Bu nedenle kişiler ortak zevk ve duygu yapısına sahip olduklarına inandıkları kişilerle beraber paylaşımda bulunma isteği içerisinde oldukları için karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan anlaşabilecekleri gruplara mensubiyet bağı kurarak, hayatta karşılaşmış oldukları sorunlarını bu şekilde daha kolay çözüme kavuşturabileceklerdir. Nitekim bu ihtiyaçların tatmini doğrultusunda pek çok sendika, kulüp, dernek ve benzeri müesseseler kurulmuştur (Eren, 2012, s.31). Özetle insan yapısı itibariyle tek başına yaşamını sürdüremeyecek, başkalarıyla ilişki kurup kaynaşma ve yakınlaşma ihtiyacı içerisindedir. Sevilme, güvende hissetme, ait olma, beraber ortak paylaşımda bulunma itibar görme, saygınlık gibi öteki insanlarla ilişki kurma ihtiyacı içerisinde olmak ve bu ihtiyaçları gidermek içsel varlığın ve benliğin korunması, iç ve dış dengenin sağlanması için çok önemli bir süreçtir.

.Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

2.5.1. Fizyolojik İhtiyaçlar

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en alt basamağını fizyolojik ihtiyaçlar oluşturmaktadır. Açlık, susuzluk, dinlenme, uyku, neslin devamı gibi ihtiyaçlar bu basamağın en temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bir üst seviyede yer alan ihtiyaçları hissetmek için bu gereksinimlerin öncelikli olarak giderilmesi gerekmektedir. Söz gelimi aç olan bir insanın Şiir yazması, kitap okuması, seyahat etmesi, ya da istediğı bir alanda herhangi bir işle meşgul olması için öncelikli olarak açlık ihtiyacını gidermesi gerekmektedir. Bunun dışındaki ihtiyaçları ilk etapta daha az önemseyecektir (İnanç ve Yerlikaya, 2016, s.316).

Bu güdülerin önemli bir özelliğı ise hayatın ilk yıllarıyla beraber ortaya çıkan biyolojik temelli güdüler olmalarıdır. Bunlar sosyal güdülerin gelişim göstermesinde de önemli rol oynarlar. Kiş i bu süreci ne kadar sorunsuz geçirirse sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını da karşı lama noktasında o kadar güçlü adımlar atar (Baymur, 2017, s.73).

2.5.2. Güvenlik ihtiyaçları

Maslow'un İhtiyaçlar hiyerarşisi teorisine göre fizyolojik gereksinimlerin nitelikli bir biçimde doyuma ulaşmasının ardından eksikliğini hissettiren bir diğ er ihtiyaç türü güvenlik gereksinimidir. Bu başlığ ın altında, kişinin kendini emin hissedebileceğı bir ortam, kargaşa ve korkulardan uzak güvenli bir yaşam isteğı gibi ihtiyaçlar yer almaktadır. Kiş i tehlikelerden

arınmış güven ve emniyet içinde yaşadığı bir ortamda bulunmak ister. Herhangi bir tehlike anında güven arayışı çabasına girer. Korku, emniyet, bağlılık, istikrar bu gereksinimin temel unsurlarını oluşturan kavramlardır (Ercoşkun ve Nalçacı, 2005, s.363-364).

Kişinin düzenli olarak belli bir gelir seviyesine sahip olması ya da ihtiyarlık anında kendini güvende hissedeceği bir ortamının ve kazancının olması gibi korku ve kaygılar bu ihtiyacın temelinde yer alır. Her insan güven içinde yaşadığı yarınlara sahip olmak ister. Tedirginlik, güvensizlik ve korku halleri kişiye bedeninin sosyal güvenliğini sağlamasını zorunlu kılar (Eren, 2012, s.505). Güvenlik gereksinimi kişilerin kendilerini güvenli hissedebilecekleri sosyal güvenlik önlemlerinin arttırılması, güvenli bir iş ortamı siyasi ve ekonomik krizlerden uzak durma halini barındırır (Eroğlu, 2017, s.63).

2.5.3. Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı

Fizyolojik ve güvenlik gereksinimlerinin belli bir düzeyde karşılanmasıyla sevgi ve ait olma ihtiyacı ortaya çıkar. Bu güdünün temelinde bireyin aile, eş, çocuk ya da arkadaş gibi kavramların hayatındaki eksikliğini hissetmesi yer alır. Alt seviyedeki ihtiyaçların giderilmesiyle kişinin başka insanlarla iletişime geçme arzusu meydana gelerek bir topluluk ya da aile içerisinde var olmak ister (Maslow, 2001, s.43). Maslow sevgiyi eksiklik sevgisi ve varlık sevgisi olmak üzere iki şekilde ele almıştır. Eksiklik sevgisi, var olan bir boşluğu dolduran yani eksikliği ortadan kaldırmaya yönelik bir sevgi türüdür. Bu sevginin yokluğu kişide patolojiye yol açar. Ancak iyi bir şekilde ve doğru zamanda doyurulması halinde patolojinin oluşmasını engelleyen sevgidir. Temelinde eksikliği gidermek olduğu için vermekten ziyade daha çok almaya yönelik olan bu sevgi türü bencil bir sevgidir. Ancak bu sevgi çeşidi varlık sevgisinin oluşumu için gereklidir. Varlık sevgisi ise bir diğer kişinin varlığına duyulan, eksikliği gidermeyi amaç edinmeyen bencil olmayan sevgidir.

Kişilerin diğer varlıklarla iletişime geçme ihtiyaçlarını içinde barındıran sevgi ve ait olma gereksinimi kendi içinde iki aşamadan meydana gelir. İlki kişinin kendisini belirli bir topluma ya da bir gruba ait hissetmesi, mensubiyet kurması gibi hislerden oluşur. İkincisi ise; başta yakın çevre ve gruplar olmak üzere kişinin yaşama ve evrene dair tüm nesneler ile yakın bir bağ kurup ilişki halinde olmasını ifade eder (Eroğlu, 2017, s.64).

Her insanın yakın çevresiyle bağ kurup iletişime geçmeyi arzu etmesi, sevgi diyalogunu oluşturmayı talep etmesi kaçınılmaz bir ihtiyacdır. Birey önem verdiği bir topluluğa ait olmayı ve kabul görmeyi ister. Kişinin fizyolojik ve güvenlik gereksinimlerinde

belli bir devamlılık sağlandıktan sonra, sosyal bir gruba mensubiyet, sevmeye ve sevilme gibi ihtiyaçlarının tatmini önem ve öncelik kazanır (Eren, 2012, s.505). Maslow ait olma, ait hissetme ihtiyacının tatmin edilmesini tıpkı yeme ve içmede olduğu gibi zorunlu kılar. Aksi durumda kişi sosyal yaşamda kendini bir yere konumlandıramamışsa başarısız ve mutsuz olabilir (Yetkin ve ksz, 2009, s.517).

2.5.4. Takdir ve Saygı ihtiyaçları

Maslow saygı ve takdir görme ihtiyaçları üzerinde önemle durmuştur. İnsanların kendilerine güvenmeleri neticesinde bulunmuş oldukları ortama hâkim olma, başkaları tarafından saygı ve takdir görme gibi ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların kişiyi güdüleyici bir unsur olarak harekete geçirmesi için alt kademelerdeki fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi gibi ihtiyaçların belli oranda doyuma ulaşması gerekmektedir. Bu ihtiyaç türü insanın hem kendine hem de başkalarına önemli görünme çabasından meydana gelir. Maslow’a göre iki bileşenden meydana gelen saygı ihtiyacının ilk bileşeni kişinin diğer insanlar tarafından takdir ve saygı görüp beğenilme ihtiyaçlarını kapsarken ikinci bileşeni ise kişinin kendine saygı duyup kendini takdir edecek başarılı adımlar atmasını temellendiren ihtiyaçlarını kapsar (Maslow, 2001, s.45).

Saygı ve takdir görme ihtiyacının karşılanması önemli başarılar neticesinde olmalıdır. Yani kişinin görmüş olduğu saygıyı hak etmiş olması gerekir. Bu saygınlığın temeli yalan söylemlere ve başkalarını kandırmaya dayanmamalıdır. Servet, mevki, makam ve dış etmenlerle oluşturulan başarı saygı gereksinimini gidermek için tek başına yeterli değildir. Nitekim bütün bunlara sahip bir kişi öz saygı ve beğenilme ihtiyacını doğru bir biçimde gidermezse aşağılık kompleksi ve değersizlik gibi duygulara kapılacaktır (Baymur, 2017, s.319).

Saygınlık ihtiyacı kişinin sosyal bir varlık olarak diğer insanlarla olan ilişkisinden doğan bir ihtiyaç türüdür. Kişinin içinde bulunduğu grup tarafından beğenilme ve değer görme arzusu ait olma ve sevgi ihtiyacından hemen sonra devreye girer. Başkasının kendisine vermiş olduğu değerle kişi toplumdaki statüsüne kavuşur. Statü artıkça kendine güven de sağlamlaşır. Bu şekilde kendini geliştirmeye devam eden kişinin başkaları tarafından kendisine olan hayranlığı gittikçe artar. Kendine saygı duyulması ve takdir edilmesinin yanı sıra çevresindeki insanların hayranlığı artıkça kişinin işe yarar olduğu yönündeki kanısı da artacaktır. Bu duygu da takdir ve saygı görme ihtiyacını büyük lkte tatmin edecektir (Eren, 2012, s.506).

2.5.5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı

Maslow kişileri güdüleyen en güçlü güdülerin kendini gerçekleştirme güdüsü olduğunu vurgular. Bu güdü kişinin hayatında ulaşmak istediği en temel gayeyi oluşturur. Kendini gerçekleştirme kişinin yapısına uygun yetenek ve becerilerini tam anlamıyla kullanıp arzuladığı noktaya varması ve istediği sonuçlara ulaşma çabasıdır. Diğer bir söylemle kişinin yaradılıştan var olan potansiyellerini ortaya çıkarma ihtiyacıdır. Maslow, bir ressamın resimle, bir müzisyenin müzikle, bir şairin şiirle uğraşması gerektiğini vurgular. Böylece kişinin yeteneğini ortaya koyacak bir işle uğraşması onu kendisiyle barışık kılacaktır.

Kişinin yapısı neye yatkınsa ona uygun eylemlerde bulunmalı kendi doğasıyla çatışacak fiil ve hareketlerden kaçınmalıdır. Kendini gerçekleştirme, aynı şekilde kişinin içsel bağımsızlığına doğru yol alan bir süreci kapsar. Bu ihtiyacın sınırları bireyden bireye değişiklik gösterir. Bir kişide şiir yazma arzusu olarak biçimlenirken başka bir kişide oyuncu olma arzusuyla şekillenir. Burada dikkat edilmesi gereken temel husus kişilerin yeteneklerine uygun faaliyetlerle kendilerini ortaya koyma ihtiyaçlarını tatmin etmeleridir (Maslow, 2001, s.44-46).

Kişi potansiyelini ortaya çıkarmayıp kendini gerçekleştirmediği sürece gerçek anlamda bir doyuma ulaşmaz. Bu durumda güdüleyici güç unsuru olarak kendini gerçekleştirme güdüsü kişiyi harekete geçirir. Böylece kişi „uygun olduğu şey“ olmak için gayret gösterir. Eksiklik gereksinimleri bütün insanlarda hatta bir bakıma başka canlılarda da müşterek bir özellik gösterirken kendini gerçekleştirme kişiye has olup her insanda farklıdır. Tüm bitkilerin ısıya, ışığa ve toprağa gereksinimi olduğu gibi her insanın da güvenliğe ait olmaya sevgiye ve saygıya ihtiyacı vardır. Kişiliğin gelişmesi, ilerlemesi bu ihtiyaçların giderilmesiyle başlar ve devam eder. Her insan bu gereksinimleri hedefleri doğrultusunda kendi şahsına münhasır bir yaklaşımla kullanmaya başlar (İnanç ve Yakzan, 2016, s.320).

Tarih büyük yazarların, filozofların, şairlerin, sanatkârların, ressamların ortaya koymuş oldukları önemli eserleriyle kendilerini gerçekleştirme aşamasına geldiklerini bize gösterir. Bununla beraber kendini gerçekleştirmiş olmanın şartı her zaman tanınmış ve şöhret sahibi olmak değildir. Hayatın her anının tadını çıkararak yaşayan herkes kendini gerçekleştirme aşamasına ulaşabilir. Bu kimseler yaşamaktan zevk alarak hayatlarının anlamını gerçekleştirmenin vermiş olduğu tatminiyle yaşarlar. Yaşamın her alanında kendilerini özgür hissederek hayatın karmaşıklığına rağmen çözüm arayışı içerisindeyler. İnsanları yargılamadan oldukları gibi kabul ederler (Cüceloğlu, 2018, s.234).

İnsan tekrarı olmayan hayat yolculuğunu çok iyi bir şekilde kemale ulaştırmalıdır. Ancak bu durumun kendiliğinden gerçekleşebilecek bir süreç olmadığı unutulmamalıdır. Bunun için kişilerin özgün bilgi birikimleriyle şahsiyetlerini güçlendirmeleri gerekmektedir. şahsiyetini güçlendiren kişi elinden gelenin en iyisini ortaya koyma çabasına girmelidir. Ancak bu çaba gösteriş ve başkalarını etkileme güdüsünden uzak başta kendine daha sonra ise diğer insanlara ve doğaya karşı paylaşımcı, faydalı fedakârlıklar şeklinde olmalıdır. Almaktan ziyade vermeyi önceleyen iyi ve güzel davranışlara sahip kişi kendini tamamlayan insandır (Eroğlu, 2017, s.66-67).

Maslow kendini gerçekleştirme ihtiyacını, kişinin yetenek ve becerilerine uygun olarak potansiyelinin verimli bir şekilde ortaya çıktığı bir süreç şeklinde ifade eder (Maslow, 2001, s.104). Kişinin üstlenmiş olduğu görevi hakkıyla yerine getirmesi karşılıksız yardım ve iyilikte bulunması ya da anne babalık rollerini yaşaması gibi durumlar kişinin kendini gerçekleştirme sürecinde kısa vadede ulaştığı mutluluğu kapsar. Maslow her insanın potansiyelinin birbirinden farklı olduğunu söyleyerek kendini gerçekleştirme ihtiyacını kişiye özgü kılar (Maslow, 2001, s.35).

Maslow kendini gerçekleştirme sürecinin görüldüğü gibi kolay olmadığını ve bu basamağa çok az sayıda insanın geçtiğini savunur. Dolayısıyla bu basamağa ulaşmanın koşulunu yüksek bir özveri ve motivasyondan geçtiğini ifade eder (Maslow, 2001, s.217).

2.6. Sosyal Bilgiler ve Kurum

Sosyal hayatımızda önemli bir yer işgal eden gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler hayatımızda bütüncül bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin grup, kurum ve sosyal örgütlerin oluşum şekillerini, bunların kişileri ve kültürü etkileme ve kontrol etme yollarını ve varlıklarını sürdürme ve değişme durumlarını öğrenmeleri önemlidir. Bu çalışma sayesinde beşinci sınıf öğrencileri grup, kurum ve sosyal örgütlerin günlük yaşamlarını nasıl etkilediğini anlama fırsatı yakalayacaklardır. Bu yolla öğrenciler bireyler, gruplar ve kurumlar arasındaki etkileşimi tanıma olanağına kavuşacaklardır. Öğrenciler toplumsal sorunlar, olaylar ve ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirerek sorumluluk sahibi bir birey olmanın, örgütlenmenin ve sosyal katılımın önemini içselleştireceklerdir.

Çocuğun içinde yaşadığı sosyal çevre ve evi de sosyal bilgiler eğitim süreci üzerinde önemli bir etki yaratır. Bu bağlamda okul, bireylere bilgi kazandırılan bir kurum olmasına ilave olarak aynı zamanda çocuğun kendisi ve çevresiyle uyum becerilerini şekillendireceği bir

ortamdır. Her toplumda bulunan kurumların yerine getirdikleri önemli işlevleri bulunmaktadır. Toplumdaki süreklilik bu kurumların işlevlerini verimli bir şekilde yerine getirme durumuyla paralellik göstermektedir. Öğrencilerin içinde yaşadıkları ortamda bulunan kurum ve kuruluşlardan haberdar olması, görev ve sorumluluklarının bilincinde olması bu kurum ve kuruluşların bireyden beklediği davranışları edinmesi gerekmektedir (Erden, tarihsiz, s.158).

Etkili vatandaş yetiştirme hedefine erişilebilmesi ve toplumların istedik hedeflerine uygun vatandaşların yetiştirilebilmesi gayesine uygun çalışmalar sürdürülmelidir. Bu amaçla okulların içinde bulundukları toplumda bulunan kurum ve kuruluşlar ile yakın bir iş birliği yoluyla okul ve gerçek yaşam arasında etkili bir bağın kurulabilmesi için önemlidir. Bu bağlamda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde çevrelerindeki kurum ve kuruluşlara ilişkin farkındalığı ve bilinci artırmaya yönelik birtakım etkinliklerin yapılması önemlidir.

Sosyal Bilgiler Programında Kurum

Öğrenme Alanları

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı aşağıda sıralanan 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır.

• Etkin Vatandaşlık

Bu öğrenme alanı sosyoloji, siyaset bilimi ve hukuk çerçevesinde etkin vatandaşlık kavramına odaklanmaktadır. Öğrencilerin, grup, kurum ve sosyal örgütlerin nasıl oluştuğunu; onları etkileyen ve kontrol eden mekanizmaları, bunların bireyleri ve kültürü nasıl etkileyip kontrol ettiklerini ve varlıklarını nasıl sürdürüp değiştirdiklerini bilmesi önemlidir. Bu konuda elde edilen bilgiler ışığında, öğrenciler “Toplumumuzda ve diğer toplumlarda grupların, kurumların ve sosyal örgütlerin rolü nedir? Grup, kurum ve sosyal örgütlerden ben nasıl etkileniyorum? Grup, kurum ve sosyal örgütler nasıl değişir? Bu değişikliklerde benim rolüm nedir?” sorularına cevap verebilmelidir. Toplum yaşamında doğacak sorunların en önemli güvencesi olarak örgütlü bir devlet gücünün varlığını kavrarlar. Toplumsal sorunların nasıl çözüldüğünü ve düzenin nasıl sağlandığını anlayarak egemenliğin kaynağının millete dayandığı yönetimlerde, birey haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu fark ederler. Toplumsal hizmetlere ve değişik resmî etkinliklere katılma yollarını öğrenerek yönetimi etkilemek için hangi demokratik yolların olduğunu kavrarlar.

SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir

Günlük yaşantısında karşılaştığı kurumlar ele alınarak bu kurumların yurttaşların haklarını koruma ve geliştirme, vatandaşlara çeşitli hizmetler sunma ve onların ihtiyaçları ile güvenliklerini sağlamaya yönelik sorumlulukları olduğu vurgulanır. evresindeki kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin araştırılması sağlanır.

SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.

Yönetim birimlerinde görev yapan birey ve kurulların görevlerini yerine getirirken çeşitli kararlar aldıkları ve bu bağlamda karar verme becerilerini kullandıkları belirtilir.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde yöntem başlığı altında araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada 5. sınıf öğrencilerinin, toplumsal ihtiyaçları karşılayan kurumların farkına varmalarını sağlamak ve bu kurumlara ilişkin algılarının çizdikleri resim ve yaptıkları etkinlikler yoluyla incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak araştırmacı tarafından çeşitli etkinlikler planlanmış ve belirli bir zaman diliminde çalışma grubu olarak belirlenmiş bir grup 5.sınıf öğrencisine uygulanmıştır.

Araştırma bu açıdan nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırması özelliği taşımaktadır. Eylem araştırması, herhangi bir kurumda çalışan uygulayıcının yalnız kendisi veya bir araştırmacı yardımı ile gerçekleştirdiği, var olan bir sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik olarak uygulama yapma, veri toplama ve analiz etme aşamalarını içeren bir araştırma modelidir (Yıldırım ve şimşek, 2013).

Ebbutt (1985, Akt, Cohen, Manion ve Morrison, 2007), eylem araştırmasını uygulamayı ya da bir durumu geliştirmek amacıyla eylem ve yansıtmayı birleştiren sistematik bir çalışma olarak ifade etmektedir. Mills (2011, Akt. Creswell, 2017) ise eylem araştırmasını,

araştırmacı veya eğitim ortamındaki diğer bireyler tarafından belirli bir eğitim ortamındaki sürecin nasıl işlediği ile kendi öğretimleri ve öğrencilerinin öğrenmeleri hakkında bilgi sahibi olmak ve ardından bunları iyileştirmek/geliştirmek amacıyla kullanılan sistematik yöntemler olarak tanımlamaktadır.

Whyte (1989, Akt. Patton, 2018) eylem araştırmasını bir program, kuruluş ya da topluluk içerisinde belli başlı problemleri çözüme ulaştırmayı amaçlayan bir model olarak ifade etmektedir. Ona göre var olan problemleri çözmek için araştırma yapan bir program ya da kuruluştaki kişilerin katılımıyla eylem araştırması, açık ve amaçlı olarak değişim sürecinin parçası haline gelmektedir. Eylem araştırması bir problem durumu belirlenmesi, verilerin nasıl toplanacağını belirlenmesi, verilerin toplanması ve analizi, bulguları temele alan eylem planının hazırlanması ve bulguların paylaşılıp rapor edilmesi şeklinde beş temel adım içermektedir. Ancak eylem araştırmasının her zaman doğrusal ilerlemeyen döngüsel bir süreç olduğu söylenebilir. Bu sebeple bir eylem araştırması yapılırken bu adımlar tekrarlanabileceği gibi farklı bir sıralama yapmak da mümkündür (Patterson ve Shannon, 1993, Akt. Johnson, 2019). Bu yöntemde araştırmacı çoğu kez uygulayıcının kendisidir veya araştırmacıyla uygulayıcı eğitim ortamında karşılaşılan bir problem durumunda beraber çalışarak ortak bir çözüm arayışındadırlar (Keser Özmantar, 2019).

Aksoy (2003), eylem araştırmasının öne çıkan bazı özelliklerinden bahsetmektedir. Bunlar; uygulamayı iyileştirmenin asıl amaç olması, uygulayıcının araştırma sürecine doğrudan katılması, araştırmanın gerçek ortamda gerçek kişilerle yapılmasıdır. Bu çalışmada da etkinlikler gerçek bir ortam olan eğitim fakültesi ve çeşitli okul dışı öğrenme ortamlarında, gerçek öğrencilerle yapılmış; araştırmacının da sürece katılması ile öğretmen adaylarının bilgi düzeylerini artırmak hedeflenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Antalya ili Muratpaşa ilçesinde bulunan Meryem Mustafa Ege Ortaokulu'nda 5/D sınıfın da öğrenim gören 13'ü erkek 15'i kadın toplam 28 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmacının çalışmasına katılmaya karar veren 28 öğrenci ile başlanmış ve süreç 28 öğrenciyle sona ermiştir. Ölçüt örnekleme önceden belirlenmiş koşulları taşıyan bireylerle çalışmayı amaç edinir.

Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı

tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada konunun 5. sınıfın öğrenme alanıyla yakından ilgili olması ve veri toplama tekniğinin resim ve etkinli olması, bu yaş grubuna uygun olması ölçütü aranmıştır.

Çalışma grubunun belirlenmesinde kullanılan uygun örneklem ise “ulaşılabilir olması, erişiminin kolay olması, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması” (Yıldırım ve Şimşek, 2013) nedeni ile tercih edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında ilk olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır ((Bkz. Ek 1). Yarı yapılandırılmış görüşme formu ilgili alan yazından yararlanarak ve sosyal bilgiler alan uzmanı 2 öğretim üyesi görüşü alınarak hazırlanmıştır. Bu form, İhtiyaç deyince öğrencilerin aklına ilk ne geliyor? İhtiyacı bir metafora benzetmeleri istense neye benzetirler? İhtiyaç deyince ne anlıyorsunuz? soruları yöneltilmiştir.

Bir diğer veri toplama aracı olarak tüm etkinliklerin sonunda uygulanan etkinliklerin kazanıma ulaşıp ulaşmadığını değerlendirmek için araştırmacı tarafından hazırlanmış “Etkinlik Değerlendirme Formu” (Bkz. Ek 2) dur. Tüm etkinlikler bittikten sonra uygulanan bu form “Ne Hissettim?”, “Ne farkettim?” ve “Ne öğrendim?” sorularından oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

1. Etkinlik derse beyin fırtınası tekniğiyle giriş yapılmıştır. Öğrencilere ‘İhtiyaç deyince aklınıza ne geliyor?’ sorusu yöneltilmiştir.

2. Etkinlik olarak resmi kurum ve özel kurumlar anlatılmıştır. Özel kurumlardan sivil toplum kuruluşlarına geçiş yapılmıştır ve öğrenciler gruplara ayrılarak kendi sivil toplum kuruluşlarını kurmaları istenmiştir.

3. Etkinlik olarak ihtiyaç ve kurum algılarını ölçmek için öğrencilerden ihtiyaç deyince akıllarına ne geliyorsa çizimleri istenmiştir.

4. Etkinlik olarak öğrenciler gruplara ayrılarak konusu ihtiyaç olan istasyon tekniği uygulanmıştır.

5. Etkinlik olarak altı şapkalı öğrenme tekniği uygulanmıştır. Etkinliğe katılmak isteyen öğrenciler 2 gruba ayrılmış ve konu olarak bir bota ihtiyacı olduğu konusu verilmiştir. Öğrencilere hangi şapkanın hangi duyguyu temsil ettiği hakkında bilgi verilmiştir. Şapkayı takan öğrenci o şapkanın duygusuna bürünmüştür.

6. etkinlik olarak ‘ne hissettim, ne fark ettim, ne öğrendim’ etkinliği yapılmıştır. Yapılan etkinlikler öğrencilerin konuyu öğrenmede etkisi ne oldu, öğrenciler etkinlikleri yaparken ne hissetti, bu konu hakkında ne fark ettim sorularına yanıt alınmıştır.

• 3.5. Araştırmacının Rolü

Eylem araştırmasında araştırmacı, gözlemci ve dış değerlendirmeyi yapan kişi olmaktan ziyade çalışma grubunun yakınlarında yer almaktadır. Araştırmacı, çalışma grubunun ihtiyaç duyması halinde uzman görüşü sağlamaktadır. Aynı zamanda çalışma grubu kapsamında yerel uygulayıcılar ve paydaşlarla iş birliği yapar. Araştırmacı, araştırma evreninin bir parçası olmaktadır. Bundan dolayı eylem araştırması geleneksel araştırma rollerinden ayrılmaktadır (Berg ve Lune, 2015). Bu çalışmada da araştırmacı, çalışmanın uygulama sürecini bizzat kendisi planlamış ve yürütmüştür.

Araştırmacı bu süreçte ilk olarak çalışma konusuna karar vermiş ihtiyaç ve kurum ile ilgili birçok kaynağa ulaşmış, okumuştur. Araştırmacı yapacağı etkinlikleri ders programına göre planlamıştır. Bu süreçte ilgili alan yazından ve alan uzmanların görüşlerinden sık sık yardım alınarak çalışılmıştır.

• 3.6. Uygulama Süreci

Veri toplama araçlarına son şekil verdikten sonra öncelikle gerekli izinler alınmıştır. Uygulama süreci başlamadan önce araştırmacı 5. sınıf öğrencilerine Görüşme Formu 1’i uygulamıştır. Görüşme Formu 1;

İhtiyaç kavramı ve bu kavramın sosyal bilgilerle ilişkilendirilmesine ilişkin öğrencilerin hazır bulunuşluklarını ortaya koyan sorulardan oluşmaktadır. Uygulanan formun incelenmesi sonucunda araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 27 öğrenci çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmacı uygulamaların yapılacağı Meryem Mustafa Ege Ortaokulu 5/D sınıfında il milli eğitim müdürlüğünden gerekli izinleri almış ve uygulama süreci bu şekilde başlamıştır. Sınıf seçiminde oturumun etkinliklerine ortamın uygunluğu ve ilgili sınıfın kullanmaya uygun oluşu gözetilmiştir. Eylem araştırmasının uygulama sürecinde yapılan

oturumlar Tablo 2’de gösterilmektedir. Tüm oturumların sonunda ‘ne hissetim, ne öğrendim, ne fark ettim’ etkinliği yapılmış öğrencilerin etkinliklere karşı tutumlarını ölçmek amaçlanmıştır.

Tablo 1 Uygulama Sürecinde Yapılan Oturumlar

TARİH	ETKİNLİK	SÜRESİ	AMAÇ
17.05.2022	Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış beyin fırtınası tekniğiyle konuya giriş yapılmıştır.	40 dk.	Öğrencileri hedeften haberdar etmek ve konuya giriş yapmak.
25.05.2022	Öğrencilerden ihtiyaç denilince akıllarına ne geliyor çizimleri istenmiştir.	40 dk.	Öğrencilerin ihtiyaç ve kurum algılarını ölçmek
31.05 2022	Altı şapkalı öğrenme tekniği	40 dk.	Öğrencilerin olaylara duygusal olarak bakmalarını sağlamak
03.06.2022	İstasyon tekniği	80 dk.	Farklı kategorilerde sonuçlar elde etmek
11.06.2022	Kendi sivil toplum kuruluşumu kuruyorum. Ne hissetim, ne öğrendim, ne fark ettim	120 dk.	Yapılan çalışmaların öğrenciler üzerindeki etkisini görmek.

3.7. Verilerin Analizi

Görüşme Formu 1'in uygulanması sonucunda elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması söz konusudur. Bu tür analizlerde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve betimlenmiş bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Etkinlikler sonucu uygulanan Görüşme Formu 2'den elde edilen veriler de yine betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Uygulama sonunda çalışma grubunun çalışma, araştırmacı ve süreçle ilgili metaforik algılarının belirlenmesini amaçlayan sorular içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, elde edilen verileri açıklayabilmek için kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde veriler daha derin bir işleme tabi tutulur ve keşfedilemeyen tema ve kavramlar içerik analizi yolu ile fark edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın ve verilerin analizlerinin geçerlilik ve güvenilirlikleri hakkındaki bilgileri şu şekilde ortaya koymak mümkündür:

Bir nitel araştırmanın inandırıcılığı, nicel araştırmanın iç geçerliği ile aynı anlamı taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın inandırıcılığı için yapılanlar şunlardır:

Eylem fikrinin gerçekçi ve kabul edilebilir şekilde oluşturulması,

Eylem basamakları ayrıntılı ve anlaşılır şekilde oluşturuldu,

Tüm uygulama süreci görüntülendi ve örnekler eklerde sunuldu,

Tüm uygulama süreci adım adım tarih ve yer bilgisi verilerek desteklendi,

Veri toplama araçları eklerde paylaşıldı,

Tüm eylem süreci uygulama uzunluğu bakımından uzman görüşleri ile uygun bulundu.

Geçerlik için diğer bir ölçüt ise, transfer edilebilirliktir. Nitel araştırmalar genelleme kaygısı taşımasa da benzer ortamlara aktarılabilmesi dış geçerliliği ile ilişkilidir. Bu araştırmada, toplanan verilerin benzer yöndeki çalışma gruplarına transfer edilebilmesi amacıyla detaylı bir raporlaştırılmasına özen gösterilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için ise, verilerin kendi aralarındaki tutarlılığı ve verilerin araştırmayı yapanlar ile araştırmayı okuyanlar için anlamlı oluşuyla sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak amacı ile eylem

araştırması yapan bir başka araştırmacıdan yardım alınmış ve ilgili alan yazın ayrıntıları ile incelenmiştir.

Araştırmada toplanan veriler, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırması açısından araştırmacının dışında alanında uzman iki kişi ile gerçekleştirilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994), $R(\text{Güvenirlik}) = [\text{Na} (\text{Görüş Birliği}) / \text{Na} (\text{Görüş Birliği}) + \text{Nd} (\text{Görüş Ayrılığı})] \times 100$ formülü kullanılarak güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır.

‘Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları’ için yapılan analizlerin güvenilirlik analizleri % 98 bulunmuştur. Oturumların analizleri ve plan analizleri için uzman görüşü ve doğrudan alıntılar verilmesi yeterli bulunmuştur.

BÖLÜM IV

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ölçme araçlarından elde edilen bulgular tablolar eşliğinde sunulmuştur.

4.1 Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin bulgular

Öğrencilere ihtiyaç kavramı ile ilgili sorular sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2) 4.1.1 İhtiyaç deyince ne anlıyorsunuz? Lütfen açıklayarak yazınız.

Kategori	Katılımcılar
Temel ihtiyaç	01,03,05,07,08,09,013,014,015,016,021,022,023,024
İstekten önce gelen	02,019,026
O anda ihtiyaç duyulanlar	04,06,010,011,018,020

Sosyal ihtiyaç	012,017
Başkalarının ihtiyacını karşılama	025,028

Öğrencilere ihtiyaç deyince ne anlıyorsunuz? sorusu sorulduğunda, genel olarak ihtiyacın yaşamamız için gerekli olduğunu, yiyecek, içecek, giyinme , temizlik gibi ihtiyaçlarımızın olduğunu, ihtiyaçların istekten önce geldiğini, ihtiyaçlarımızı karşılamadığımızda hayatımızı devam ettirmekte zorlanacağımız gibi cevaplar verdiklerini söylemek mümkündür. Öğrencilerin verdikleri cevaplar göz önünde bulundurulduğunda verdikleri örnekler dahilinde ihtiyaç kavramı ile ilgili fikir sahibi olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

07: “Yiyecek , içecek ,giyinme, temizlik vb. şeylere ihtiyaç denir.”

023: “İnsanların yaşamını sürdürebilmesi için gereken şey.”

01: “Bizim ihtiyacımız olan bize lazım olan şeyler.”

014: “Bir kişiye lazım olan temel şeyler”

03: “İnsanların hayatta kalmaları için gerekli olan her şey.”

02: “İstekten önce gelen.”

020: “İnsanlara lazım olan şeyler”

09 “Yaşamak için gerekli şey”

05: “Hayatımı devam ettirebilmem için gereken varlıklardır.”

017: “ Sosyal ihtiyaçlarımı “

Tablo 3) 4.1.2. İhtiyacı bir şeye benzetirseniz neye kime benzetirsiniz?

Kategori	Katılımcılar
Annesine benzetenler	08,013,020,024,05
Arkadaşına benzetenler	015,017,028
Eğitim, Sağlık gibi bir sektöre benzetenler	011,012,019,02,06
İsteğe benzetenler	014,018,026,021,010,023,02
Yemeğe benzetenler	07,03
Kendisine benzetenler	016,01,0
Önemli bir şeye benzetenler	022
Cennete benzetenler	09

Öğrencilere ihtiyacı bir şeye benzetirseniz neye kime benzetirsiniz? sorusu sorulduğunda ihtiyaç kavramını annesine, arkadaşına, eğitim sağlık gibi bir sektöre, isteğe, yemeğe, kendisine, önemli bir şeye ve son olarak cennete benzettikleri görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar göz önünde bulundurulduğunda verdikleri örnekler dahilinde ihtiyaç kavramını ile ilgili fikir sahibi olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

012: ‘‘Eğitime benzetirim’’

07: ‘‘İsteğe benzetirim’’

01: ‘‘Kendime benzetirim’’

013: ‘‘Anneme benzetirim’’

02: “Okul çünkü eğitim ihtiyacımızı karşılar.”

011: “Hastane çünkü sağlık ihtiyacımızı karşılıyor.”

024: “Anneme babama benzetirdim çünkü onlar olmadan ben olmam.

03: “İhtiyaç sanki bir yemek gibi o olmazsa yaşam sürecim çok kısa olur.”

017: “Bir arkadaşına çünkü onlar olmadan mutlu olamayız.”

010: “Markete benzetirdim”

09: “Cennete benzetirdim”

05: “Atatürk’e ve aileme benzetirdim.

Tablo 4) 4.1.3.İhtiyaç deyince aklınıza gelen ilk üç şeyi yazar mısınız?

Kategori	Katılımcılar
1. sıraya barınma yazanlar	08,011,014,024,02203,06
1. sıraya giyinme yazanlar	07,026
1. sıraya aile yazanlar	020,023,028
1. sıraya beslenme yazanlar	010,09,05,016,013
1.sıraya eğitim, sağlık, gibi sektör yazanlar	04,01,017
1. sıraya isteklerini yazanlar	018,02,015,021

Öğrencilere ihtiyaç deyince aklınıza gelen ilk üç şey yazar mısınız? sorusu sorulduğunda barınma ,giyinme aile ,beslenme, eğitim ,sağlık ve son olarak da isteklerini yazdıkları görülmektedir. Yazılanlardan genel bir çıkarımda bulunmak gerekirse öğrencilerin

çoğunluğunun temel ihtiyaçlar üzerinde durduğunu, küçük bir kısmının istek üzerinde durduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

- 01: "Eğitim , sağlık, barınma,"
02: "Temel ihtiyaç, sosyal ihtiyaç, istek"
05: "Su, yemek ,para"
09: "Yemek, su , giyecek"
023: "Ailem, oyun, arkadaş"
010: "Beslenme , barınma , eğitim"
017: "Okul, yemek para"
024: "Ev, telefon, yemek"
'020: "Aile, anne baba"
018: "Para, krampon, kalemtıraş
021: "Silgi, kalemlik, kalem"
015: "Krampon, futbol topu"

Tablo 5)4.1.4.Yaptığınız çalışmaların kişisel ve sosyal gelişiminize katkıları nelerdir?

Kategori	Katılımcılar
Grupla çalışmayı, birlik ve beraberlik içerisinde etkinlikler yapmayı öğrendim.	04,014,020,023,016,013,018,026,08
Derslerimize katkı sağlıyor.	05,012,015,022,019
Kişisel gelişimimizi arttırdı.	017,07,024,028

İhtiyacın ve isteğin ne olduğunu anladım.	06,011,09,02,01
---	-----------------

Tablo incelendiğinde öğrencilerin grupta çalışmayı öğrendiklerini, birlik beraberlik içerisinde olunca güzel sonuçlar alınabileceklerini öğrendikleri görülmektedir. Yapılan etkinliklerin derslerine katkı sağladıklarını düşünmektedirler. Bireysel olarak bakıldığı zaman etkinliklerin öğrencilerin kişisel gelişimlerini arttırdığı, ihtiyaç ve istek kavramlarının birbirinden farklı kavram olduklarını anladıklarını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

- 03: "Güzel katkıları oldu"
- 018: "Grupla çalışmayı öğrendim"
- 011: "İhtiyacı ve isteği ayırt edebiliyorum."
- 012: "Derslerimize katkı sağlamıştır."
- 04: "Grup çalışmaları sosyal gelişimime katkı sağladı."
- 012: "Beni derse bağlıyor."
- 05: "Etkinlikler beni derse yönlendirir"
- 013: "İşbirliği yapıyorum."
- 017: "Kişisel ve sosyal gelişimime katkı sağladı."
- 022: "Bilgilendim."
- 010: "Katkıları çok fazla oldu."
- 09: "İhtiyacın önemini anladım."
- 05: "İşlediğimiz konuları bize hatırlatıyor."

02:“Nelere ihtiyacımız olduğunu anlamış olduk.”

Tablo 6) 4.1.5 Bu çalışmalara katılmaktan mutluym çünkü;

Kategori	Katılımcılar
Eğlenceliydi	026,014,04,06,011,02,01,019,021
Yeni bir şeyler öğrendim	09,023,024
Seviyorum	016,017,028
Mutluluk duyuyorum	010,022,015
İhtiyaçlarımızın ne olduğunu öğretiyor	05,07
Beni derse yönlendiriyor	020,08,012
Kendimi geliştiriyorum	
Grupla çalışıyorum	013
018	

Tablo incelediğinde yapılan çalışmalardan öğrencilerin keyif aldığı, yeni bilgiler öğrendikleri, ihtiyaçlarımızın neler olduğunu farkına vardıkları, etkinliklerin öğrencileri derse yönlendirdiği kendilerini geliştirdikleri ve grupla çalışmayı öğrendikleri açıkça görülmektedir.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

- 021:“Eğlenceliydi”
- 02:“Eğlenceli ve bilgilendirici”
- 01:“Çok eğleniyorum”
- 016:“Çok seviyorum”
- 020:“Beni derse bağlıyor”
- 05:“İhtiyaçlarımı hatırladım ve işbirliği yaptım.”
- 09:“Yeni bir şey öğrendim.”
- 07:“İhtiyaçlarımızın ne olduğunu öğretiyor.”
- 010:“Çünkü katılmaktan mutluluk duyuyorum.”
- 022:“Zevkli öğretici ve bizi mutlu ediyor.”
- 017:“Seviyorum.”
- 024:“Bilmediğim şeyler öğrendim.”
- 013:“Kendimi geliştiriyorum.”
- 014:“Eğlendirici etkinlikler yaptık.”
- 08:“ Bu beni derse yönlendirir ilgilendirir.”

Tablo 7) 4.1.6. İhtiyaç kavramını Sosyal Bilgilerle ilişkilendiriyorum çünkü:

Kategori	Katılımcılar
Sosyal Bilgilerle dersinde bu konu geçiriyor.	01,02,011,08,04,014,024,017,016,010,022,020,023,08,07,06,011
Etkinlikler	
Sosyal Bilgilerle ilgili yazanlar	019,026,012,028

Sosyal Bilgiler de ihtiyaçtır.	015,018,021,05
Sosyal Hayatla ilgili olduğu için	03
Sosyal bilimlere giriyor	013
İhtiyacı kullanmayı öğretiyor	09

Öğrenciler ihtiyaç kavramının sosyal bilgilerle yukarıda tabloda görüldüğü gibi farklı yönlerden bakarak farklı maddelerle ilişkilendirmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı sosyal bilgiler ders kitabında bu konu geçtiği için konuyu ders ile ilişkilendirmiştir. Yapılan etkinliklerin sosyal bilgilerle ilgili olduğunu düşünüp ihtiyaç kavramını sosyal bilgilerle ilişkilendirmişlerdir. Sosyal bilgiler dersinin de ihtiyaç olduğunu düşünüp ihtiyaç kavramıyla bağdaştırmışlardır.

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

021:“ Çünkü sosyal bir ihtiyaç.”

015:“ Sosyal bilgilerde ihtiyaçtır.”

02:“ Sosyal bilgiler dersinde böyle bir konumuz var.”

01:“ Sosyal bilgilerde geçiyor.”

012:“Çünkü etkinlikler sosyal bilgiler dersiyle ilgili olduğu için.”

011:“Sosyal bilgiler için uygun bir konu.”

06:“ Sosyal dersinde işlediğim bir konuya benziyor.”

013:“ Sosyal bilimlere giriyor.”

024:“Sosyal bilgiler dersinin 1. ünitesinde var.”

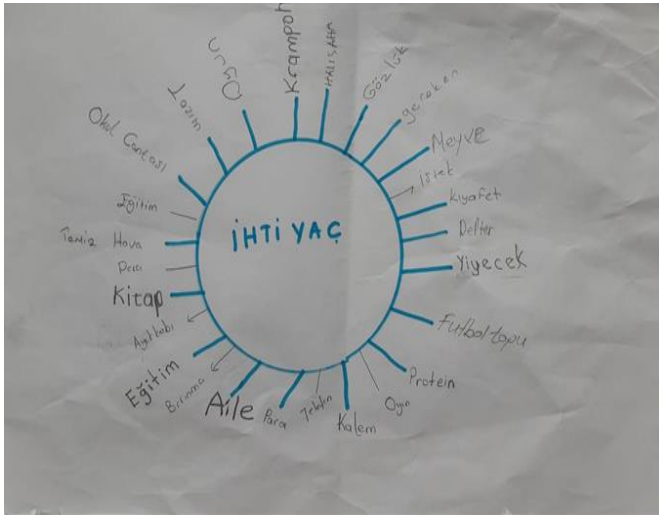
03:“ Sosyal hayatla ilgili olduğu için.”

022:“ Konumuzu anlatıyor.”

017:“2. ünite de var.”

023:“ Bu konu geçiyor.”

4.2.1 Beyin fırtınası tekniğine ait bulgular: Öğrencilere ihtiyaç deyince aklınıza ne geliyor ? sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir.

Öğrencilerin verdikleri cevapları inceleyecek olursak daha çok okul ile ihtiyaçlarını (Okul çantası, kalem, defter) yazdıklarını görmekteyiz. Erkek öğrencilerin futbola olan ilgilerinden dolayı (krampon, futbol topu) yazdıkları görülmektedir. Diğer öğrenciler de temel ihtiyaçlarımızın (barınma , temiz hava, yiyecek, kıyafet) üzerinde durmuşlardır.

4.2. 2Öğrencilerin yaptıkları ihtiyaç ile ilgili resimlere ait bulgular

• 01

Bayrak imgesiyle bağımsızlığı, kalem, defter imgesiyle eğitimi, tişört çizerek giyinmeyi ihtiyaç olarak görmüştür. Bilgisayar çizerek teknolojinin de hayatımızın için bir ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Hayatımızı sürdürebilmek için güneşe de ihtiyacımızın olduğunun bilincindedir.

02

Yeni bir odaya ihtiyacı var. Kendisini tek başına çizmemiş buradan insanın sosyal bir varlık olduğu diğer insanlara ihtiyacı olduğu kanısına varılmıştır.

03

Bayrak milletine olan sevgisini göstermektedir. Yeni bir odaya ihtiyacı var. Hayalindeki odayı ilgi alanlarıyla bağdaştırmıştır ve renkli kişiliğini yansıtmıştır. Yatak imgesiyle uyumanın da hayatımızı devam ettirebilmemiz için ihtiyacımız olduğunun bilincindedir.

04

Lunapark çizmiş, canlı renkler kullanarak renkli kişiliğini yansıtmıştır. Eğlenmeyi seven bir kişiliği vardır. Lunapark imgesiyle eğlenmeye ihtiyacının olduğu kanısına varılmaktadır.

05

Oyun oynamaya sosyalleşmeye ihtiyacı var.

06

Temiz bir doğaya ihtiyacı var. Temiz bir doğada kitap okumak istiyor. Ev çizerek barınma ihtiyacını yansıtmıştır.

07

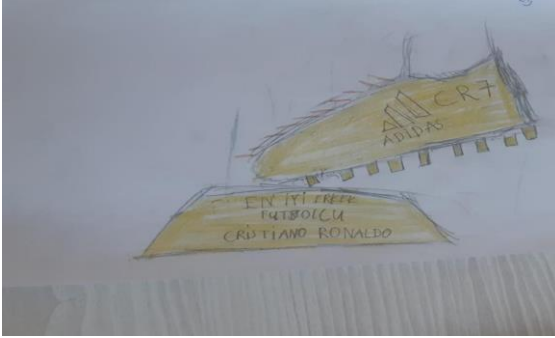
Yeni bir odaya ihtiyacı var. Kıyafet çizerek de giyinme ihtiyacının üzerinde durmuştur.

08

Güzel bir doğaya ihtiyacı var. Çevrenin kirlenmediği temiz bir doğa da yaşamak istiyor.

09

Futbola olan ilgisi sebebiyle krampona ihtiyacı var. Öğrencinin ilgisi ihtiyacını belirlemiştir.

010

İhtiyaç kavramını hayatımıza devam ettirebilmek için önceliklerine göre ayırmıştır. Öncelik olarak gerçek ihtiyacımız olan barınma ihtiyacından daha sonra da insan sosyal bir varlık olduğu için sosyal ihtiyaçtan bahsetmiştir.

011

Bir hayvanın sorumluluğunu almaya ihtiyacı var. Yemini verme ya da suyunu değiştirme gibi.

Bazı kişiler hayvanları kendilerine yakın görür onlarla vakit geçirmekten hoşlanırlar.

012

İlgisi ihtiyacına yön vermiştir. Futbola olan ilgisi sebebiyle krampon almak istemektedir.

013

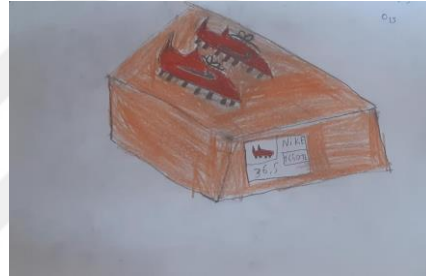
Öğrencinin ilgisi ihtiyacını doğurmuştur. Yeni bir hobiye ve eğlenmeye ihtiyacı var.

014

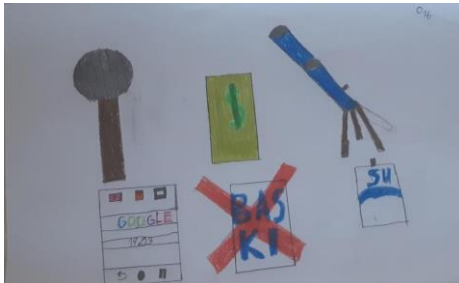
Eğitimin insanlar için önemli bir ihtiyaç olduğunu açıkça görülmektedir.

015

Futbola olan ilgisi krampon alma ihtiyacını doğurmuştur.

016

Ağaçlara, paraya, ihtiyacımız olduğunu su olmadan hayatımıza devam edemeyeceğimizi suyun da bizim için bir ihtiyaç olduğunu anlatmıştır. Uzaya olan ilgisi teleskop ihtiyacına sürüklemiştir. Telefonlar günlük hayatımız da vazgeçilmezimiz olduğu için telefonunda insanlar için ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Baskının olmadığı bir ortamda yaşamak istiyor.

017

İhtiyaçları önceliğe göre ayırmıştır. Beslenme ihtiyacını ilk sıraya koymuştur. 2. sırada paraya ihtiyacımız olduğunu belirtmiştir. 3. Sırada teknolojik aletlerinde hayatımıza devam ettirebilmek için bir ihtiyaç gözüyle bakmıştır. 4. sırada da temiz bir doğaya ve suya ihtiyacımız olduğunu belirtmiştir.

018

İhtiyaçları kategorize etmiştir. İlk sıraya beslenme, 2. sıraya eğitim ihtiyacını 3. sıraya giyinme ihtiyacını 4. sıraya bilgisayar ve akıllı tahtayı koymuş. Teknolojinin hayatımızda yerinin büyük olduğunu ifade etmiştir. 5. sıraya ilk yardım çantası çizerek sağlık ihtiyacını dile getirmiştir.

019

Bir dünya şekli çizmiş ve bir taraf koyu renkli bir taraf açık renkli koyu olan taraf kirliliği bir doğayı açık olan taraf temiz bir doğayı temsil ediyor. "Kirliliği bir geçmişten temiz ve huzurlu bir geleceğe ihtiyacım var." diyerek kendi cümlesiyle belirtmiştir.

020

Tertemiz uçsuz bucaksız bir deniz iki tane gemi ve bayrak çizmiş. Bayrakla bağımsızlığa ihtiyacımız olduğunu deniz ve gemilerde özgürlüğe ihtiyacımız olduğunu anlatmıştır.

021

Okul çizerek eğitim ihtiyacından bahsetmiştir. Bayrak imgesi bağımsızlığı temsil etmektedir. Son olarak yeşil alan ,mavi bulutlar ve parlayan güneş güzel bir doğa da olma ihtiyacını yansıtmaktadır.

022

İhtiyaçlarını piramit çizerek içine yerleştirmiştir. Farklı diller öğrenip farklı ülkeler görmeyi ihtiyaç olarak görmüş ve piramidin en alt kısmına yazmıştır. Sırasıyla üst kısma doğru denizde yüzmek, temiz hava, evcil hayvan, sinemaya gitme, güvenlik ve en yakın arkadaşla vakit geçirme ihtiyacını yazmıştır. Her ihtiyacı farklı imgelerle bağdaştırmıştır. Bu resimde garip olan, Maslow'un ihtiyaçlar piramidinden öğrencinin haberi olmayıp Maslow gibi piramit çizerek ihtiyaçlarını gruplandırması. İçerikler tabi ki farklı şekil ve aynı.

023

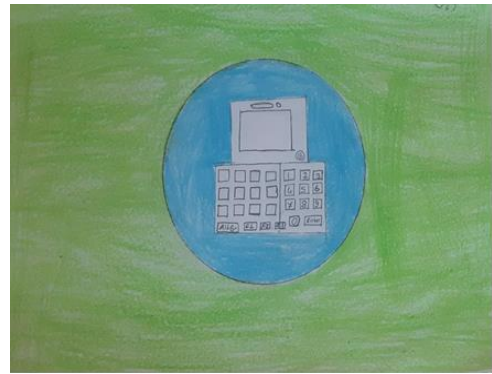
024

İhtiyacı sınıflandırmış. İlk olarak okul için ihtiyaçlara yer vermiş (kalem, defter, vb.). 2. sıraya eğlenceyi yazmış ve içeriğin de bilgisayar tablet vb. şeylerden bahsetmiş. 3. sıraya futbolu koymuş ve futbolla ilgili terimlerden bahsetmiş (krampon, top, saha vb.). 4. sıraya kırtasiyeden alınan eğlenceli şeyler başlığını atmış ve slime top vb şeylerden bahsetmiştir. 5. sıraya spor diye başlık atmış ve yüzmek, karate gibi spor çeşitlerinden bahsetmiş. 6. sıraya kitap okuma ihtiyacını koymuş ve 7. sıraya yemek beslenme ihtiyacını koyup "en sevilen" notunu düşmüştür.

025

Hamburger beslenme ihtiyacını, ev barınma ihtiyacını buzdolabı, su ve çikolata, pizza: beslenme ihtiyacını Puzzle parçası ve futbol topu hobi ihtiyacını tavşan sahiplenme ihtiyacını para maddi ihtiyacı yansıtmaktadır. Saksafon insanın müziğe duyduğu ihtiyacı yansıtmaktadır.

Bilgisayara ihtiyacı var. Bu yaştaki çocuklar teknolojinin içine doğdukları için teknolojik aletlere ilgileri fazladır. Bu nedenle ilgileri ihtiyaçlarını etkilemiştir kanısına varılmaktadır.

026

026

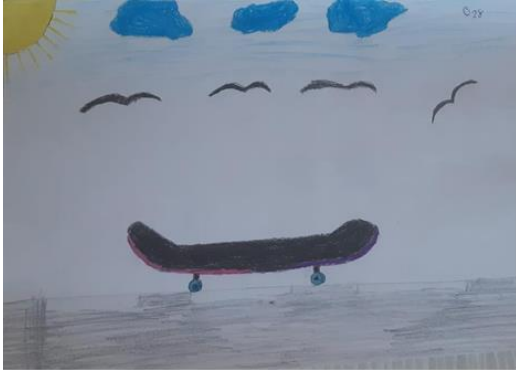
Çadır barınma ihtiyacını, yansıtmaktadır. Temiz bir havaya ve temiz bir doğaya ihtiyacı var.

027

Zorunlu ihtiyaçtan yola çıkarak ihtiyaçları kategorize etmiştir. 1. sıraya eğitim, 2. sıraya sağlık, 3. sıraya beslenme 4. sıraya barınma ve 5. sıraya kıyafet ihtiyacını yazmış ve bu ihtiyaçları yansıtan imgeler çizmiştir.

028

Kayak çizerek yeni bir hobiyeye ihtiyacı olduğu kanısına varılabilir. Güneşten bulutlardan ve uçan kuşlardan yola çıkarak temiz bir doğada kayak yapmak istiyor. Temiz bir doğaya ihtiyacı olduğu kanısına varılmaktadır.

Tablo 8) Resimleri kategorize etmek gerekirse sonuçlar aşağıda ki gibidir.

Kategori	Katılımcılar
İhtiyaçlarını sınıflandıranlar	021,024,022,027,01,010,016,018,017
Temiz bir doğaya ihtiyacımız olduğunu düşünenler	020,026,06,08,019

Yeni bir doğaya ihtiyacı olanlar	07,03,02,028
İlgi alanlarına göre ihtiyacı şekillenenler	09,012,015
Yeni bir hobiye ihtiyacı olanlar	028,025,013
Oyuna ihtiyacı olan	05
Eğitim ihtiyacını konu edinenler	023,014
Eğlenmeye ihtiyacı olanlar	04
Sevmeye bağlanmaya ihtiyacı olanlar	011

Meryem Mustafa EGE ortaokulunda görev yapan resim öğretmenin resimlerle ilgili görüşü aşağıdaki gibidir.

Resimler incelendiğinde ihtiyaç ve isteklerle ilgili olarak öğrencilerin genellikle şu konulara öncelik verdiği görülmüştür.

Barınma, giyinme

Temiz çevrede bulunma, doğa sevgisi

Kendilerine ait oda ihtiyacı

Oyun ve oyun malzemeleri

Teknolojik ihtiyaçlar

Hayvan sevgisi

Okul ile ilgili görseller

Genel olarak incelendiğin de canlıların sosyal ihtiyaçlarını ön planda görülmüştür. Eğitim, sağlık, güvenlik, ile ilgili ihtiyaçlara yeterince yer vermedikleri görülmüştür.

4.2.3. Altı şapkalı öğrenme tekniğine ait bulgular

Öğrencilere teknik hakkında bilgi verilip, şapkayı taktıklarında taktığı şapkanın duygusuna göre fikrini söylemesi belirtilmiştir. Öğrenciler altışar kişilik iki gruba ayrılmıştır. ‘Botunuz eskidi önümüzdeki kış için yeni bir bot almanız gerekiyor. Yeni bir bot almak için nasıl davranırsınız?’ yönergesi verilmiştir.

Öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

1.Grup

Beyaz şapka: Botu almam eskisiyle idare ederim.

Kırmızı şapka: Anneme botu alması için ağlarım.

Siyah şapka: Botu çalarım.

Sarı şapka: Kumbaramdaki paraları botu almak için kullanırım.

Yeşil şapka: Botu almak için sınıf da kampanya başlatırım.

Mavi şapka: Annemden para isterim.

2. grup

Beyaz şapka: Arkadaşımdan borç isterim.

Kırmızı şapka: Birkaç gün harçlıklarımı biriktirip üstünü tamamlanması için babama yalvarırım.

Siyah şapka: Annemin cüzdanından gizlice para alırım.

Sarı şapka: Evimizin karşısındaki manavda çalışır botu alırım.

Yeşil şapka: Botu alabilmek için çevremdeki insanların işlerini yaparım ve botu alırım.

Mavi şapka: Botu almam eskisiyle idare ederim.

4.2.4.Öğrencilerin yaptığı istasyon etkinliğine ait bulgular

5.4. İstasyon tekniğine ait bulgular

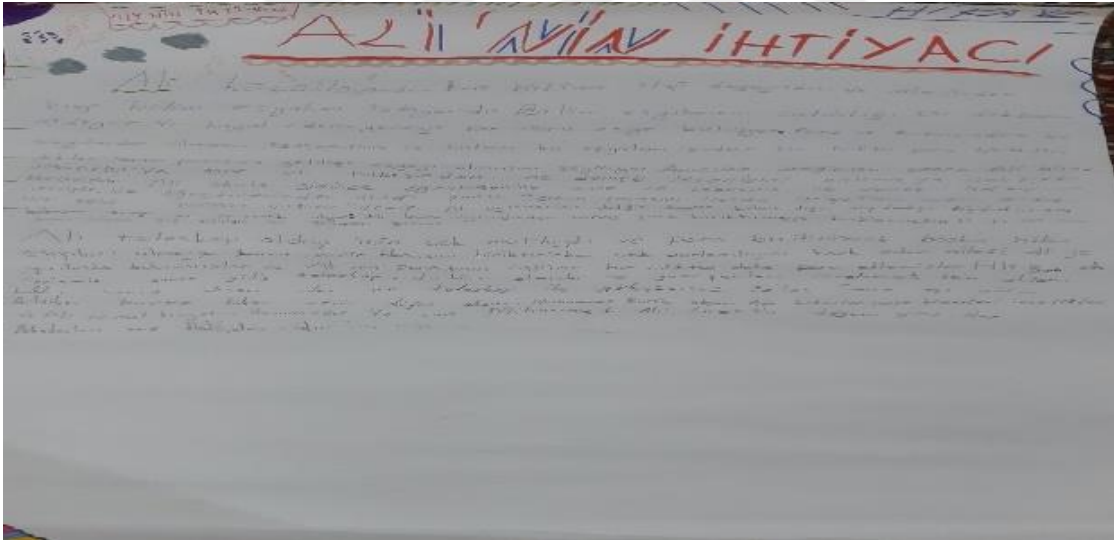
1) Afiş

İhtiyaçları, Maslov'un ihtiyaçlar piramidine benzetip bir sıralama yapmışlar. Öğrenciler bu piramidi kendilerine göre isimlendirip, ihtiyaç üçgeni adını vermişlerdir. İhtiyacı güneşe benzetmişler, nasıl güneş bizim hayatımızı devam ettirebilmemiz için gerekliyse ihtiyaçlarımızda hayatımızı devam ettirebilmemiz için gereklidir. Karpuz, su, pizza ve süt beslenme ihtiyacını yansıtmıştır. Bulut, hava oksijen ihtiyacını yansıtmıştır. Futbol topu insanın ilgilerinin olduğunu ve hobilerinin olduğunu yansıtmaktadır. Afişin manşeti de ihtiyaçlardan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Kalp imgesini de Maslov'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde sevgi (ait olma) ihtiyacıyla bağdaştırabiliriz.

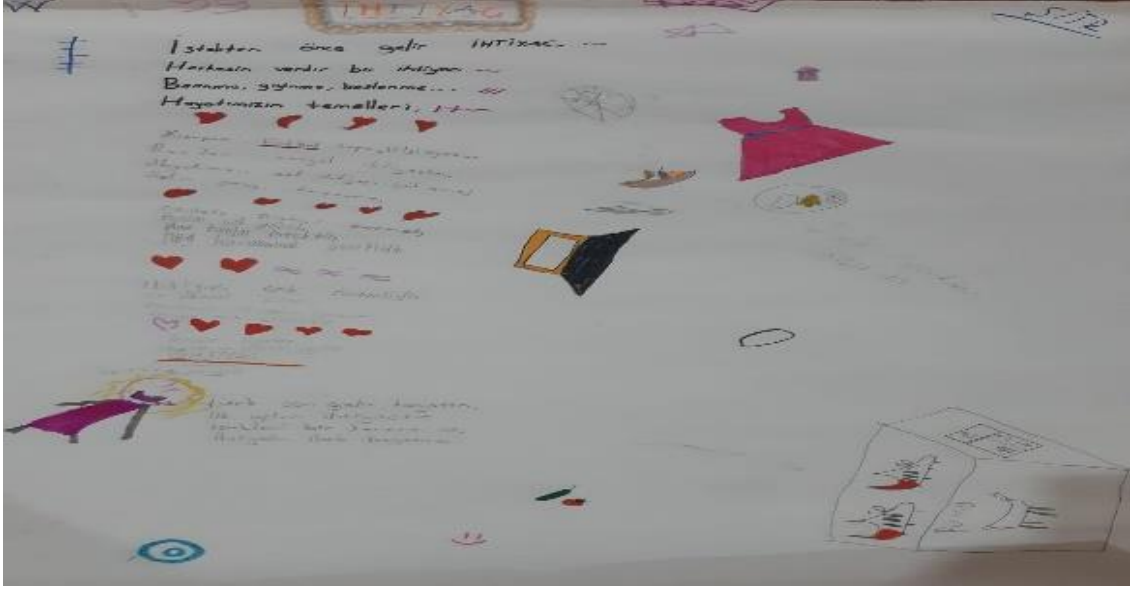
2)Resim

Öğrencilerin çizdikleri çay su ve ekmek beslenme ihtiyacını, ağaç oksijen ihtiyacını, kıyafet giyinme ihtiyacını, okul eğitim ihtiyacını, hastane sağlık ihtiyacını imgelemiştir. Bir çocuğun ihtiyaç denilince aklına gelenler resmedilmiştir. Kendi hayal güçlerini ihtiyaç kavramıyla birleştirmişlerdir.

3)Hikaye

Ali'nin ihtiyacından yola çıkılarak bir hikaye yazılmıştır. İlgi duyduğumuz alanlar ihtiyaçlarımızı doğurur. Ali'nin bilime ilgi duyması onu teleskop almaya sürüklemiş kendi harçlıklarından para biriktirip ve ailesinin yardımıyla teleskop almış daha sonra gökyüzünü incelemiştir. Genel bir çıkarımda bulunmak gerekirse ilgi alanları farklı ihtiyaçları doğurabilir.

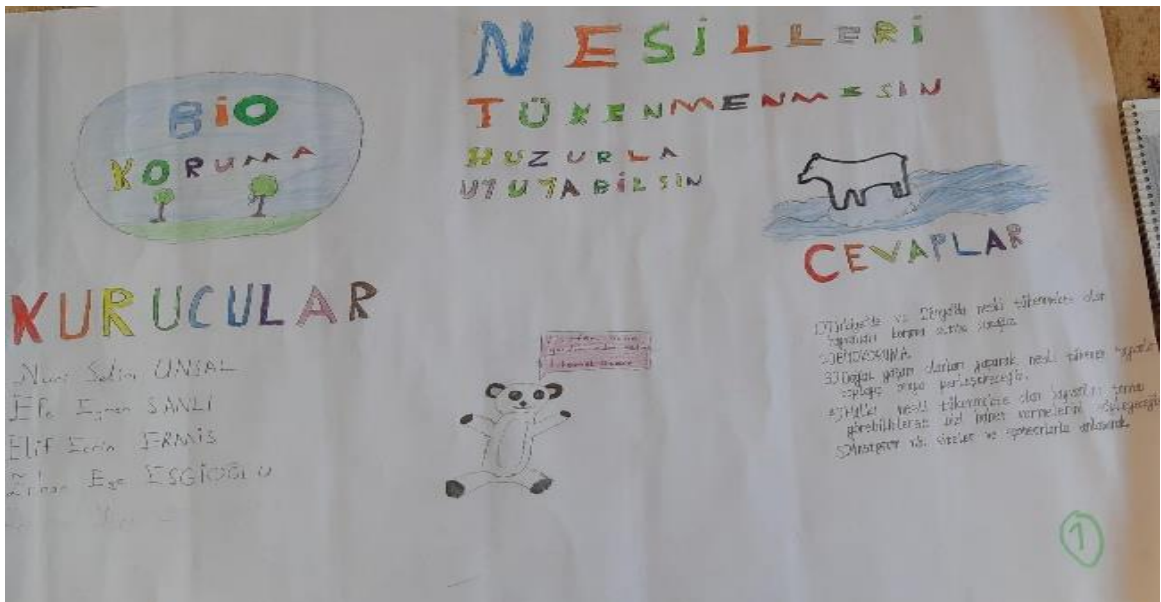

4)Şiir

İhtiyacın istekten önce geldiği temel ihtiyaçların beslenme barınma giyinme olduğu görülmektedir. Hobilerimizin de ihtiyaçlarımızı doğurduğunu ve hobilerimizin getirdiği ihtiyaçları sosyal ihtiyaç olarak sınıflandırmışlardır. İhtiyaçlarımızın istekten önce geldiğini, ve paramızı öncelik olarak ihtiyaçlarımızı almak için kullanmamamız gerektiğinin bilincindedirler. İhtiyaç kavramının çocuklarda ilk akıllarına gelen kavramların beslenme, barınma ve giyinme olduğu görülmektedir. İhtiyacı hayata benzetmişlerdir. Hayatımızı devam ettirebilmek için ihtiyaçlarımızı karşılamamız gerektiğini söylemişlerdir.

4.2.5 Öğrencilerin kurdukları kuruluşa ait bulgular

1)BİO KORUMA

Kuruluşu kuran öğrencilerin kuruluş hakkındaki görüşleri

Hayvanların nesli tükendiği için böyle bir kuruluş kurmaya karar verdik. Fen dersinde işlediğimiz konuyla ilgili olduğu için bu konuda çalışma yaptık. Nesli tükenmekte olduğu için bu hayvanları çizdik.

Çalışmacının bu kuruluş hakkındaki görüşü

Türkiye de ve dünya da nesli tükenmekte olan hayvanları koruma altına almak için kurulmuştur .Doğal yaşam alanları yaparak nesli tükenen hayvanları toplayıp o alana yerleştirmeyi planlamışlardır. Halka nesli tükenmekte olan hayvanları görürlerse bize haber vermelerini söyleyeceğiz. Kuruluşumuzu ve çalışmalarımızı sosyal medya üzerinden ve sponsorla anlaşarak tanıtacağız. Biz bir buz parçası ve üzerine kutup ayısı çizerek küresel ısınma yüzünden buzulların eriği ve kutup ayılarının yaşam alanlarının daraldığını belirtmiştir. .

2)HKV

Kuruluşu kuran öğrencilerin kuruluş hakkındaki görüşleri:

Türkiye’de birçok kişi hakkını arayıp da bulamadığı için böyle bir sivil toplum kuruluşu kurduk. Cübbeyi, hakimi, savcıyı, tokmak da mahkemeyi teraziye ise insanların haklarını eşitlemek adil olmak için çizdik. İnsanlar haklı olup da haksız duruma düştükleri için bu kuruluşu kurduk.

Çalışmacının bu kuruluş hakkındaki görüşü:

Hakkını alamayan insanların haklarını korumak için kurulmuştur. İnsan haklarını eşitlemek adil olmak için bu vakfı kurduklarını düşünüyorum. Haklarımızı savunmamız gerektiğinin bilincindedirler. Kuruluşu ve kuruluşun yaptığı çalışmaları internet radyo, televizyon, billboard yardımıyla halka duyurmayı amaçlamışlardır.

3)HZY

Kuruluşu kuran öğrencilerin kuruluş hakkındaki görüşleri:

Hayvanlara zarar verildiği için bu konuyla ilgili bir çalışma yapmak istedik. Kemik simgesini, köpeği yansıtmak için çizdik. Güzel bir doğa olması için güneş ve çim çizdik.

Çalışmacının bu kuruluş hakkındaki görüşü:

Hayvanlara yapılan zulmü engellemek için bu sivil toplum kuruluşunu kurmuşlardır. İnsanları bilinçlendirerek hayvanlara yapılan zulmün önüne geçilmek istenmiştir. Kurucular kuruluşu ve yaptığı çalışmaları sosyal medya üzerinden halka duyuracaklardır. Kemik ve balığı birleştirerek kalp çizimleri bütün hayvanların güzel bir doğa da yaşayabileceğini yansıtmaktadır. Hayvanların güzel bir doğada yaşayabilsin diye güneş, çim ve çiçek çizdiklerini düşünüyorum.

4) EKEMT

Kuruluşu kuran öğrencilerin kuruluş hakkındaki görüşleri:

Manavgat da orman yangını çıktığı için yanan ağaçların yerine yeni fidanların dikilmesi gerekiyor. Bu nedenle ağaç ile ilgili bir kuruluş kurduk. Kuruluşun ismini kurucuların baş harflerinden oluşturduk.

Çalışmacının bu kuruluş hakkındaki görüşü:

Doğayı ağaçlandırma ve doğayı ağaçlandırmak amacıyla kurulmuştur. Doğayı yeşillendirmek amaç edinilmiştir. Daha yeşil bir doğa hayal etmişler, insanların yürüyüş yapabilecekleri, temiz hava alabilecekleri, piknik yapabileceklerin oksijenli alanlar yaratmayı amaçlamışlardır. Kuruluşu ve yaptığı çalışmaları sosyal medya üzerinden duyuracaklardır.

5)SUKO

Kuruluşu kuran öğrencilerin kuruluş hakkındaki görüşleri

Dünya da en çok su kirliliği ve suyun bitmesiyle ilgili endişeler var. Dünyanın bir tarafın da sular daha temiz, diğer taraf da sular daha pis zıtlıktan yola çıktık

Çalışmacının bu kuruluş hakkındaki görüşü

Suyu ve hayvanları korumak için kurulmuştur. Kuruluşu ve kuruluşun çalışmalarının tanıtmak için sosyal medyayı kullanacaklar. Kuruluşun amblemini yarısı temiz yarısı kirli olan bir dünya oluşturmaktadır. Temiz olan taraf da rengarenk çiçekler ,kelebekler, ağaçlar var kirli olan taraf da çöp kutusu ve çöpler var. Kirli olan taraf da kahverengi bir ağaç ve korkan bir balık var. Temiz olan taraf da güneş ve gökkuşağı var. Tüm canlıların yaşayabileceği temiz ve bir çevreyi kuruluşlarına da yansıtmışlardır.

4.2..6.Ne hissettim, ne öğrendim, ne fark ettim, etkinliğine ait bulgular

Tablo 9) 8.1.1. Yapılan etkinliklerden sonra ne hissettim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda ki gibidir.

Kategori	Katılımcılar
Mutlu oldum yazanlar	023,022,021,020,019,018,017,016,014,013,012,09,08,05,04,03,02,
Güzel hissettim yazanlar	015,07,01,028
Kızgın hissettim yazanlar	010,011
İyi hissettim yazanlar	06

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

020: “ Çok mutlu hissettim.”

023: “Birlik ve beraberliği ve mutlu olmayı hissettim.”

03: “ Mutlu hissettim ve bu süreçte eğlendim.”

06: “ İyi hissettim.”

07: “ Güzel hissettim, mutlu oldum.”

08: “ Duygulu, mutlu ve güzel hissettim.”

022: “Mutlu oldum.”

017: “ İlk baş da sıkılacağım gibi hissettim ama çok eğlenceli geçti.”

016: “ Eğlence ve mutluluk hissettim.

Tablo 10) 8.1.2. Yapılan etkinliklerden sonra ne öğrendim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıda ki tabloda ki gibidir.

Kategori	Katılımcılar
Sivil toplum kuruluşlarının neler olduğunu öğrendim yazanlar	022,017,016,012,09,08,011,07,06,02
İhtiyaçlarımızın neler olduğunu öğrendim yazanlar	03,014,013,024,028
Grupla çalışmayı öğrendim yazanlar	023,021,020,019
Daha önce bildiğim şeyleri öğrendim yazanlar	05,010
Resim yapmayı, şiir yazmayı, hikaye yazmayı ve afiş yapmayı öğrendim yazanlar	01,018

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

03: " İhtiyaç ve isteklerimizi ne zaman ve ne için aldığımızı öğrendim."

023: " Bir araya gelip güzel bir iş çıkarmayı öğrendim."

020: " Birlikte çalışmayı öğrendim."

018: " Afiş, şiir ve hikayenin nasıl yazıldığını ve çizildiğini eğlenceli bir şekilde öğrendim."

02: " Sivil toplum kuruluşlarını ve yardımlaşmayı daha iyi öğrendim."

014: " Temel ve sosyal ihtiyaçları, sivil toplum kuruluşlarını öğrendim.

017: " Kızılay'ın çok önemli olduğunu sivil toplum kuruluşlarının çok zor aşamalardan geçtiğini öğrendim."

022: "Sivil toplum kuruluşlarının ne işe yaradığını, grup halinde çalışmayı öğrendim."

07: " Sivil toplum kuruluşlarını öğrendim."

015: "Dünya çöp olursa ne kadar kötü olacağını öğrendim.

019: " Birlikte çalışarak başarabileceğimizi, her şeyin üstesinden gelebileceğimizi öğrendim."

Tablo 11) 8.1.3.Yapılan etkinliklerden sonra ne fark ettim sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıda ki tabloda ki gibidir

Kategori	Katılımcılar
Sivil toplum kuruluşlarının önemini fark ettim yazarlar	022,017,016,012,08,07,06
Grupla çalışmanın ne kadar eğlenceli	03,023,020,021,019

olduğunu fark ettim yazanlar	
Mutlu olmayı fark ettim yazanlar	015,01,09,028
Hiçbir şey fark etmedim yazanlar	011,010,018
İhtiyaçlarımı fark ettim yazanlar	02,014,013,024
Hayvanları korumayı fark ettim	05

Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şunlardır:

03: “Eğlendiğimi ve arkadaşlarımla daha çok vakit geçirdiğimi fark ettim.”

05: “Hayvanları korumayı fark ettim.”

020: “Arkadaşlarımızla birleşince bir şeyler yaptığım da çok güzel şeyler ortaya çıkacağını fark ettim.”

016: “Sivil toplum kuruluşunun amacının olması gerektiğini fark ettim.”

01: “Mutluluk fark ettim.”

09: “Mutlu oldum, etkinlikten dolayı.”

08: “Sivil toplum kuruluşlarının bize yararlı olduğunu ve bazı kuruluşların zorunlu olduğunu fark ettim.”

015: “Sonradan çok güzel olduğunu fark ettim.”

06: “Sivil toplum kuruluşlarını fark ettim.”

022: “Sivil toplum kuruluşlarının önemini ve grupla çalışmanın faydalarını fark ettim.”

014: “ Temel ihtiyaçların, sosyal ihtiyaçlardan önce geldiğini fark ettim.”

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma 5. sınıf öğrencilerinin resim ve etkinliklerle ihtiyaç ve kurumları tanıması, sosyal bilgiler eğitimi ile ilişkilendirmesini sağlamak ve ihtiyaçlarının farkına varmaları, kurumlardan nasıl faydalanmaları gerektiğini onlara göstermek amacıyla eylem araştırması modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Alan yazın incelendiğinde ortaokul düzeyinde kurum ve ihtiyaç algısını ölçen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sosyal bilgiler adına yapılan çalışmalar incelendiğinde ise genelde öğrenme alanları ve değerler üzerinde çalışmaların yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bu sonuçlar ve alandaki ihtiyaç ve kurum algısı konusunda başka bir çalışmanın bulunmaması, sosyal bilgiler öğretimi açısından kıymetli olan ihtiyaç ve kurum algısının öğretilmesi boyutunun alanda eksik kaldığını göstermektedir. Araştırmanın bu açıdan alandaki eksiği dolduracağı umulmaktadır.

Çocukların çizdikleri resimler incelendiğinde de doğa figürlerine daha çok yer verdikleri görülmektedir. Bunun nedeni pandemi döneminde çocuklar evde çok zaman geçirdikleri için doğaya özlem içerisinde olmaları olabilir (Polat ve Demirci, 2022). Diğer bir konu ise çocuklar öğretmen merkezde olduğu derslerin yapılmasından sıkılmış durumdadır ‘ne hissettim, ne öğrendim, ne fark ettim’ etkinliğinin bulgularına bakıldığında çocukların istasyon altı şapkalı öğrenme ve diğer etkinlikleri yaparlarken nasıl mutlu oldukları açıkça görülmektedir. Derslerde konunun ve dersin uygunluğuna göre öğretim yöntem tekniklerinden faydalanılabilir. Öğrencilerin grup çalışmalarına önce sıcak bakmadıkları görülmüştür. Fakat birlikte etkinlik yapıp güzel sonuçlar ortaya çıkınca grup çalışmalarının da keyfine varmışlardır. Bu sonuç Hacısalihoğlu Karadeniz ve Hodancı (2023) çalışmasında beşinci sınıf öğrencilerinin grup çalışması ve etkinliklerle ders işlemekten keyf aldıkları bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları iki grupta incelenmiştir. Bunlar, uygulama öncesindeki hazır bulunuşluk, uygulama sonrasındaki deneyim ve görüşlere yönelik sonuçlardır. Araştırmanın sonuçları aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır.

5.1.1. Uygulama Öncesinde İhtiyaç ve Kurum Algısına Yönelik Hazır Bulunuşluğa İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Uygulama öncesinde öğrencilere ihtiyaç ve kurum algısına yönelik hazır bulunuşluğunu ortaya koymak amacıyla öğrencilere bazı sorular sorulmuştur. Öğrencilerin cevapları doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin detaylı olmamakla birlikte ihtiyaç, kurum, istek, kavramları hakkında fikir sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin Verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, ihtiyaç deyince insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan şeyler olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ihtiyacın istekten önce geldiğinin farkında oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin ihtiyaç kavramını annelerine benzettikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğrencilerin ihtiyaçlarını öncelikle anneleri karşılamasından kaynaklanabilir. Öğrenciler beslenme, barınma, giyinme gibi ihtiyaçların hayatımızı devam ettirebilmek için temel ihtiyacımız olduğun kanısına varmışlardır. İhtiyaç ve istek kavramlarının arasındaki farkı anlamışlardır. İhtiyaç kavramının sosyal bilgiler dersi ile ilgili olduğunu öğrencilerin verdikleri cevaplardan anlaşılmaktadır. Öğrenciler ihtiyaçlarının farkına varmışlardır. Bu çalışmaya katılmaktan mutlu olduklarını, kendilerini geliştirdiklerini söylemişlerdir. Grupla çalışınca ortaya güzel sonuçlar çıktığının farkına varmışlardır. Öğrenciler ders etkinliklerle yapınca daha eğlenceli ve kalıcı olduğunun farkındadırlar. Bu sonuç, Türel Heinrichs ve Demirkaya (2020) Google Earth kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersi ve başarılarına etkisini inceledikleri çalışmada da sosyal bilgiler derslerini etkinlikler kullanarak işlemenin dersi daha eğlenceli hale getireceği bulgusuyla örtüşmektedir. Öğrenciler etkinliklere katılarak ihtiyaçları karşılayan kurumlarında farkına varmışlardır (Eğitim ihtiyacımızı okulun, sağlık ihtiyacımızın hastane) tarafından karşılanması gibi.

Yılmaz ve Çakmak (2020) ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında ve resimlerinde kütüphane algılarını inceledikleri çalışmada, öğrencilerinin tamamına yakınının kütüphane konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları, kütüphane deyince ilk olarak raf ve kitapları anımsadıkları ve kütüphaneyi sessiz ve rahat bir mekan olarak algıladıkları sonuçlarına ulaşmışlardır.

5.1.2. Uygulama Sonrasında İhtiyaç ve Kurum Algısına Yönelik Hazır Bulunuşluğa İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Öğrenciler etkinlikleri yaparken eğlendiklerini ve mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler sivil toplum kuruluşlarının ne olduğunu topluma hangi konuda hizmet ettiklerini ve hangi amaçla kurulduklarını öğrenmişlerdir. Grupla çalışmayı öğrendiklerini ve birlikte çalışarak ortaya güzel işler çıkardıklarının farkına varmışlardır. İstasyon tekniği sayesinde resim yapmayı, afiş hazırlamayı, şiir ve hikaye yazmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kızılay'ın önemli bir sivil toplum kuruluşu olduğunu zor zamanlarda insanlara yardım ettiğini öğrenmişlerdir. Birlikte çalışarak ortaya güzel sonuçlar çıkacağını öğrenciler yaşayarak öğrenmiş oldular. Sivil toplum kuruluşlarının insanlar için yararlı olduğunu ve bazı kuruluşların insanlar için zorunlu olduğunun farkına varmışlardır. Temel ihtiyaçların sosyal ihtiyaçlardan önce geldiğinin farkına varmışlardır. Benzer şekilde Türkdoğan ve Duru (2011)'nin üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçlarını karşılama düzeyini bazı sosyo-demografik değişkenler açısından inceledikleri çalışmada, öğrencilerin temel ihtiyaçlarını sosyal ihtiyaçlara göre öncülledikleri sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

5.2.1 Araştırmacıya Yönelik Öneriler

- Bu çalışma Antalya'da sosyoekonomik yapısı karma olan bir okulda yapılmıştır. Sosyoekonomik düzeyi farklı olan başka okullarda da bu çalışma uygulanıp öğrencilerin ihtiyaç ve kurum algısı karşılaştırılabilir.
- Bu çalışmada öğrencilerin resimleri cinsiyet değişkenine göre incelenmemiştir. Farklı bir çalışmada çocukların resimleri yoluyla ihtiyaç ve kurum algılarına cinsiyet değişkenine göre de bakılabilir.
- Literatür incelendiğinde öğrencilerin algılarını resim yoluyla ölçen "Okul öncesi dönemdeki çocukların doğa algılarının resimler yoluyla incelenmesi" adlı yüksek lisans tezine rastlanmıştır (Mol, 2019). Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde herhangi bir konuda öğrencilerin algıları ölçülürken resim tekniğinin çok az kullanıldığı görülmüştür. Bu nedenle bu tür çalışmalar arttırılabilir.
- Bu araştırma Antalya'daki diğer okullarda ve farklı alanlarda yapılabilir.

- Sosyal bilgiler alanında ihtiyaç ve kurum algısının ne ölçüde yer aldığına yönelik doküman incelemesi çalışmaları (öğretim programı, ders kitapları) yapılabilir.
- Öğrencilerle resmi ya da özel bir kurumlara gezi düzenlenerek arkasından çocukların bilgi ve yaşantılarını belirlemek amacıyla çalışmalar yapılabilir.

5.2.2. Millî Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kurum ve ihtiyaç ile ilişkili konular nicelik ve nitelik olarak artırılabilir. Sosyal bilgiler ders kitapları ihtiyaç ve kurum konusuna vurgu yapan etkinliklerle yenilenebilir.

5.2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

Öğrencilerin ihtiyaç ve kurumu içeren etkinlik uygulamalarına yönelik bilgi ve becerileri artırılabilir. İhtiyaç ve kurumu konu alan ders işlendikten sonra resmi kuruma ya da bir sivil toplum kuruluşuna gezi düzenlenebilir. Böylelikle öğrencilerin okul dışı öğrenme alanlarından da faydalanmaları sağlanabilir.

5.2.4. Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Yönelik Öneriler

- Bu kurumlarda derste kullanılması gereken öğretim yöntem ve teknikleri öğretmen adaylarına uygulama yapılarak öğretilmelidir.
- Öğretmen adayları hangi konuda hangi tekniğin kullanılacağını farkına varmalıdırlar.
- Anlatılan konunun öğrenilmesinde mekanın önemi varsa, konu öğrenildikten sonra öğretmen mutlaka öğrencileriyle mekana gezi düzenlemelidir.
- Öğretmen adaylarına gezi planı hazırlaması dersin bir bölümünde öğretilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: Eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36(36), 474-489.
- Aykaç, M., & Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramının yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Bakan, İ., Büyükbeşe, T., & Bedestenci, H. Ç. (2004). *Örgüt sınırlarının çözümünde örgüt kültürü*. Bursa: Alfa Aktüel Yayınevi.
- Barr, R. D., Barth, J. L., & Shermis, S. S. (1978). *The nature of the social studies*. California: ECT Publications.
- Baymur, F. (2017). *Genel psikoloji*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Benek, İ. ve Akçay, B. (2018). Hayal dünyamda STEM! Öğrencilerin STEM alanında yaptıkları çizimlerin incelenmesi. *Journal of STEAM Education (J-STEAM)*, 1(2), 79-107. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/steam/issue/42077/506010>
- Benek, İ., & Kocakaya, S. (2012). İstasyonlarda öğrenme tekniğine yönelik öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), Syf:10
- Bilgili, A. S. (2012). *Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler*. A. S. Bilgili(Ed.), Sosyal bilgilerin temelleri içinde (s. 2-38). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bono, E. D. (1997). *Altı şapkalı düşünme tekniği*. İstanbul: Remzi Kitabevi. Syf:43
- Bulut, B., & Kara, C. (2012). Sosyal bilgiler dersinde topluma hizmet uygulamaları ve sosyal kulüplerle değerler eğitimi. *IV. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 1621-1628.
- Can, H. A. (2005). *Altı şapkalı düşünme tekniğinin 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelebi Erdoğan, Ş. (2019). *İlkokul öğrencilerinin kütüphaneye karşı tutumlarının ve algılarının incelenmesi: Bilkent Erzurum İlkokulu örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Darley, J.M., Glucksberg, S., & Kinchla, R.A. (1991). *Psychology* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Davison, B. (2007). Teaching methods for the inclusive classroom. Erişim tarihi 28 Ocak 2023. [www.associatedcontent.com/article/129569/teaching_methods_for_the_inclusive.html?pa ge=2-47k-n](http://www.associatedcontent.com/article/129569/teaching_methods_for_the_inclusive.html?page=2-47k-n)
- Demirel, Ö. (1995). *Genel öğretim yöntemleri*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *Plandan değerlendirmeye öğretme sanatı* Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirkaya, H. (2004). Yaşantısal öğrenme kuramının coğrafya öğretimine uygulanması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 54-75.
- Demirkaya, H., & Ayas, C. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya öğretimine ilişkin algıları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10/11, 503-518.
- Demirkaya, H., & Karacan, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya görsellerine ilişkin öğrenci görüşleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 54-87.
- Ercoşkun, M. H., & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11, 353-370.
- Eren, E. (2012). *Örgütsel ve davranış yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erişti, S. D., & Belet, Ş. D. (2010). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimlerinde kültür algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 245-264. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6147/82534>
- Eroğlu, F. (2017). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erginer, E. (2000). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Geibelhaus, C. R. (1995). *Pathwise instruction plan*. University of Florida.
- Goodman, B. E. Martin, D. S., & Williams, J. L. (2002). Teaching human cardiovascular and respiratory physiology with the station method. *Advances In Physiology Education*, 26(1), 50-56.
- Gözütok, F. D. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (Gözden geçirilmiş 2. Baskı). Ankara: Ekinoks.

- Hacısalıhoğlu Karadeniz, M., & Hodancı, A. N. (2023). Beşinci sınıf öğrencilerinin hedef 5 zeka oyununda kullandıkları zihinden toplama ve çıkarma işlemi stratejilerinin belirlenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 794-822.
- Hardingam, A. (1997). *Takım çalışması*. Çev: A. Bora ve O. Cankoçak, İlkaynak Yayınları, Ankara.
- Hartel, J. (2014). An arts-informed study of information using the draw-and-write technique. *Journal of The Association for Information Science and Technology*, 65(7), 1349-1367. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1002/asi.23121>
- Hill, D., Pennington, D., & McCarthy, W. (1995). Competency-based learning in traumatology. *The American Journal of Surgery*, 173, 136-140.
- İlhan, A. Ç., Artar, M., Okvuran, A., & Karadeniz, C. (2012). *Müze eğitimi yetişkin kitabı*. <http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/y/e/yetiskin-kitabi.pdf> adresinden 11.12.2012 tarihinde alınmıştır.
- Keser Özmantar, Z. (2019). *Eğitim çalışmalarında sık kullanılan araştırma türleri*. S. Turan (Ed.), Eğitimde araştırma yöntemleri içinde (s. 49-78). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Knowles, M. S. (1990). *The modern practice of adult education*. Educational Technology Publications, Inc. Enlewood Cliffs, New Jersey.
- Lain. (2006). Inclusion in the classroom: The teaching methods. Retrieved November 28, 2022.
- Maslow, A. (1968). *Toward a psychology of being*. Princeton, N.J., Van Nostrand.
- Maslow, A. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- McAleer, F.F. (2007). A Thinking Strategy for tomorrow's gifted leaders: Six thinking hats. *Gifted Education Press Quarterly*, 21(2), 10-13.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Mol, S. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların doğa algılarının resimler yoluyla incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Moola, F. J. (2020). Passive on the periphery: exploring the experience of physical activity among children and youth with congenital heart disease using the draw-andwrite

technique. *The Arts in Psychotherapy*, 69, 1-10. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.aip.2020.101662>

Nichols, S. (2006). From boardroom to classroom: Tracing a globalised discourse an thinking through internet texts and teaching practice. *Travel Notes From the New Literacy Studies: Instances of Practice*. (Editor: Kate Pahl). Clevedon. GBR: Multilingual Matters Limited. <http://site.ebrary.com>.

Orlich, D. C. ; Harder, R. J. ; Callahan, R. C. ; Kauchak, D. P.; Pendergrass, R. A.; Keogh, A. J., & Gibson, H. (1990). *Teaching strategies, a guide to better instruction*, D. C. Healt and Company, Toronto.

Onaran, O. (1981). *Çalışma yaşamında güdülenme kuramları*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 470 100. Doğum Yılında Atatürk'e Armağan Dizisi:13 Ankara: Sevinç Matbaa.

Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve öğretme*. 5. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık

Öztürk, C. (2009). *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış*. C. Öztürk(Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (ss. 1-31). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Parker, W. (2009). *Social studies in elementary education*. India: Pearson Education.

Polat, Ö., & Demirci, F. G. (2022). COVID-19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının doğaya karşı bakış açılarının incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.

Saban, A. (2000). *Öğrenme-öğretme süreci, yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları

Sadık, F., Çakan, H., ve Artut, K. (2011). Çocuk resimlerine yansıyan çevre sorunlarının sosyoekonomik farklılıklara göre analizi. *Elementary Education Online*, 10(3), 1066-1080. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1576>

Sağdıç, M. (2019). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Disiplinlerarası Öğretim Yaklaşımının Tarihsel Gelişimi. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(2), 390-403. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i2.2121>

Sarılarhamamı, H., & Demirkaya, H. (2021). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde sosyal bilgiler dersinin yeri ve önemi. *International Journal of Field Education*, 7(1), 131-155.

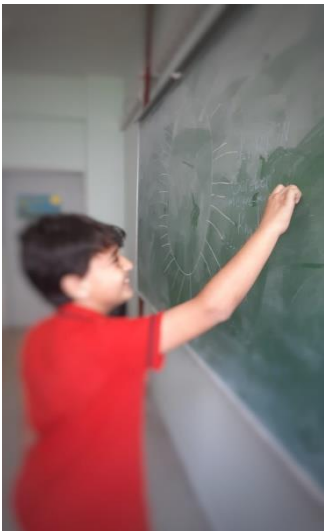
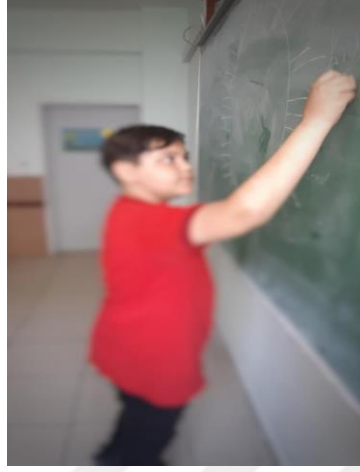
- Savaş, İ. (2014). *Çocuk resmi ve bilinçaltı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Senemoğlu, N., Gömleksiz, M., & Üstündağ T. (2001). *Öğrenmenin oluşumu, ilköğretimde etkili öğretim ve öğrenme öğretmen el kitabı*. T.C. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara.
- Sönmez, Ö. F. (2009). *Topluma hizmet uygulamaları dersi ve tanımlar*. Editör: Aksoy B, Çetin T, Sönmez Ö.F. Topluma Hizmet Uygulamaları, Pegem Akademi, Ankara.
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, A., & Kaymakçı, S. (2015). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminin amacı ve kapsamı*. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.1-13). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tokcan, H., & Demirkaya, H. (2014). *Sosyal bilgilerde strateji, yaklaşım, yöntem ve teknikler*. (Ed. Mustafa Safran), Sosyal Bilgiler Öğretimi, (3. Baskı), Ankara, Pegem Akademi.
- Türel Heinrichs, A., & Demirkaya, H. (2020). Google Earth'ün sosyal bilgiler dersinde başarı ve tutumlara etkisi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 7, 195-207.
- Türkdoğan, T., & Duru, T. (2011). Üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 199-223.
- Wallace, M. C. (2005). *Social studies: All day, every day in the early childhood classroom*. Recording for the Blind & Dyslexic.
- Yeşilbursa, C. C. (2015). *Sosyal bilgiler öğretiminde temel yaklaşımlar*. C. Dönmez ve K. Yazıcı (Ed.), Sosyal bilgiler öğretimi içinde (s. 47-57). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yetkin, G., & Öksüz, G. (2019). Zorunlu kültürlenmeye aidiyetçi bir yaklaşım: David Bezmozgis ve Nataşa romanında göç. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 504-518.
- Yıldırım, A. (2018). *Kültür varlıklarının korunması bağlamında toplumsal bellek: Meydanlar (Taksim Meydanı Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kadir Has Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M., & Çakmak, N. (2020). Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında ve resimlerinde kütüphane algıları. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(4), 744-772.
- Zarrillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (B. Tay ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Zedalis, P. (2003). *New York State aid to school districts for construction*. New York: The Rockefeller Foundation.

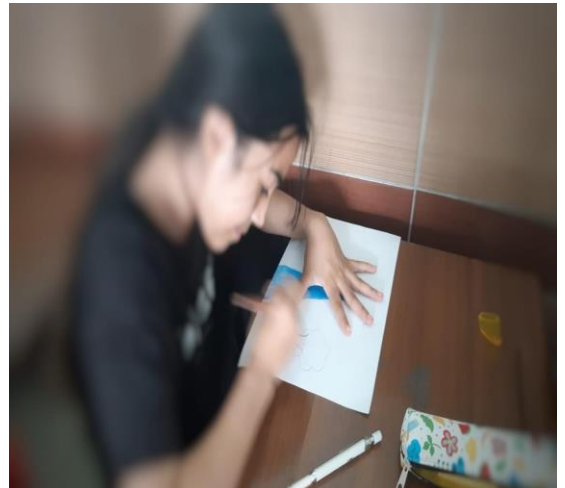
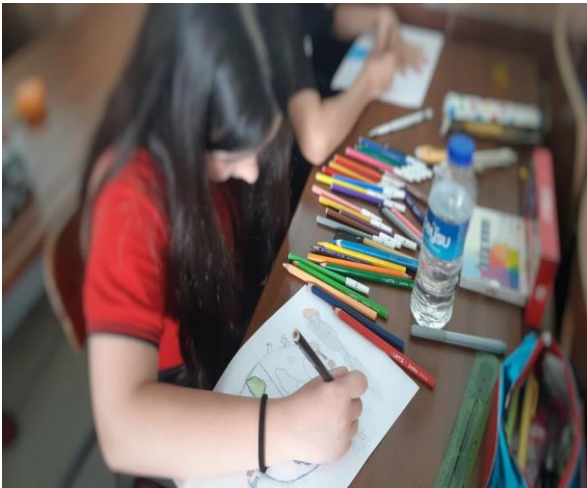
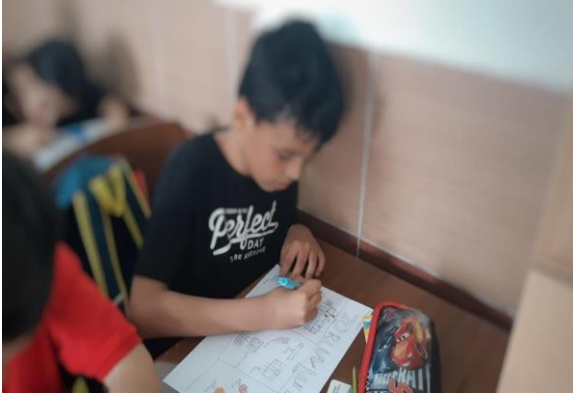
EKLER

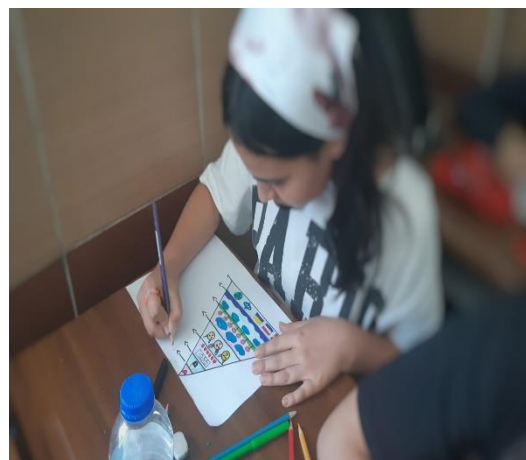
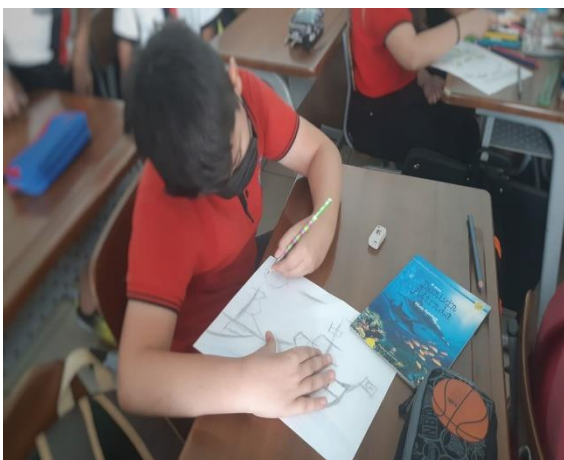
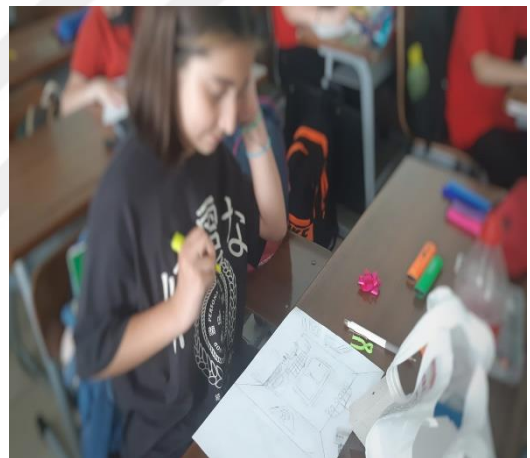
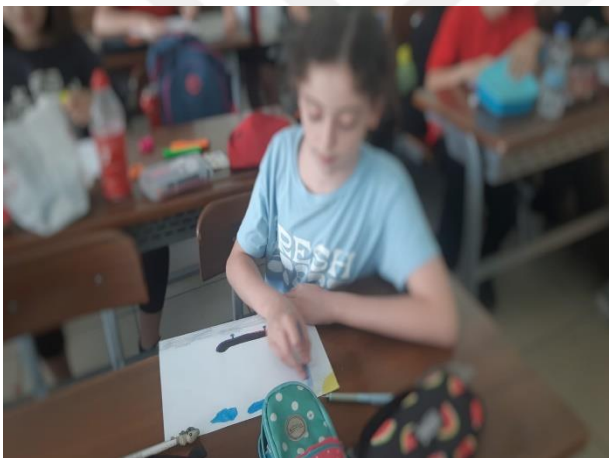
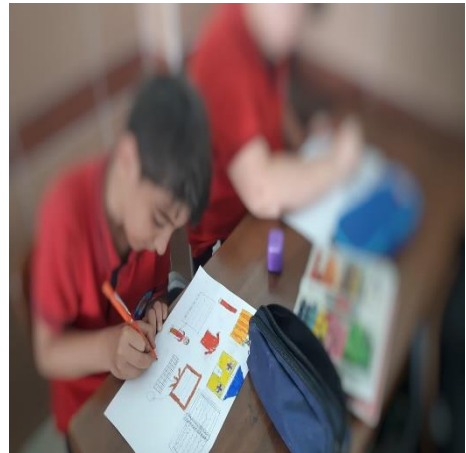
Ek 1 : Beyin fırtınası etkinliğine ait fotoğraflar (17.05.2022)

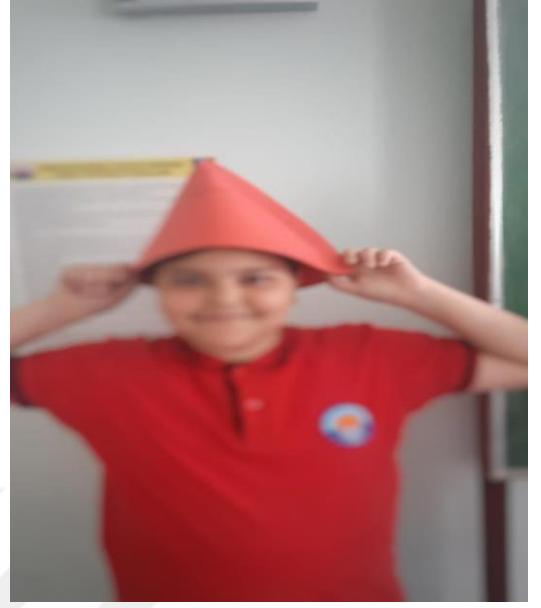
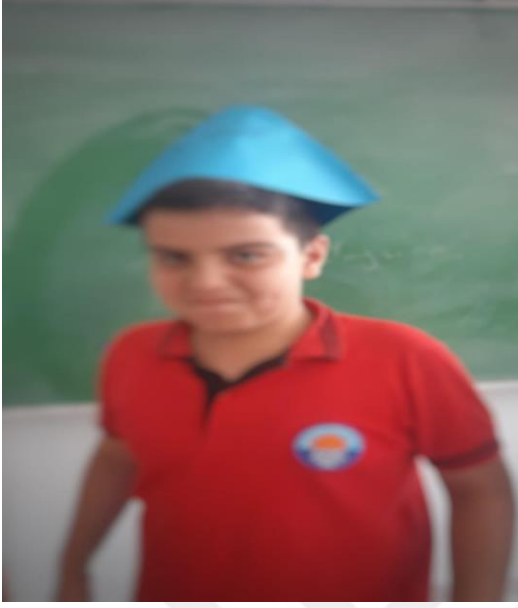

EK 2 : Resim çizme etkinliğine ait fotoğraflar (25.05.2022)

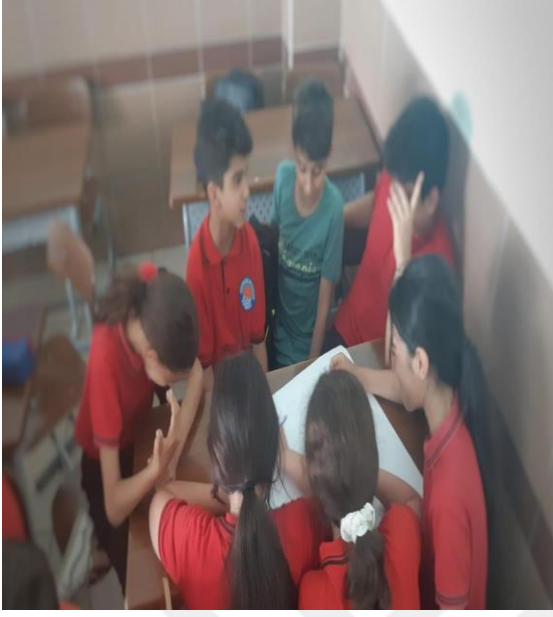

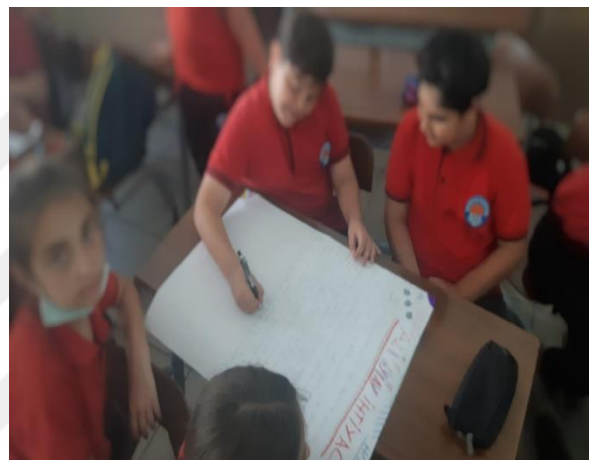
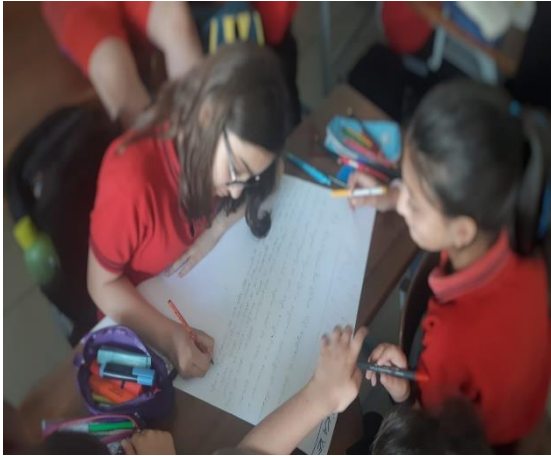
Ek:3 Altı şapkalı öğrenme tekniğine ait fotoğraflar

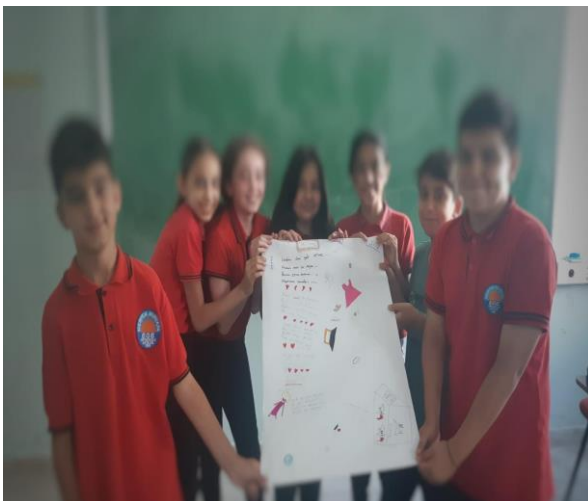
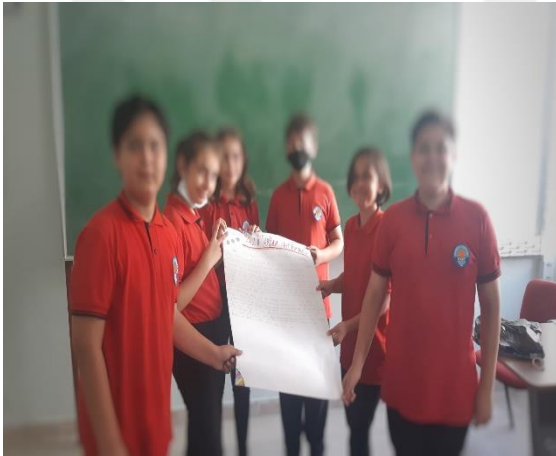

Ek 4.: istasyon tekniğine ait fotoğraflar

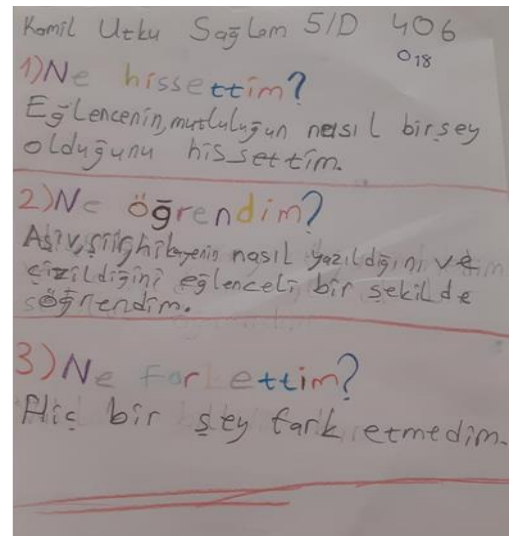
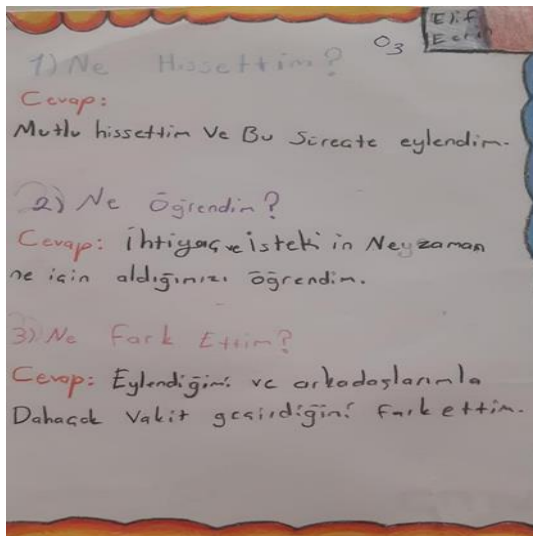

Ek 5: Kendi sivil toplum kuruluşunu kuruyorum etkinliğine ait fotoğraflar

Ek 6: Ne hissettim? Ne fark ettim? Ne öğrendim? etkinliğine ait fotoğraflar

Nilsu Yılmaz

013

1) Ne hissettim?
- Eğlenceli ve mutlu hissettim.

2) Ne öğrendim?
- Temel ve sosyal ihtiyaçlar nelerdir? Sivil toplum kuruluşları nedir? Bunları öğrendim.

3) Ne farkettim?
- Temel ihtiyaçların sosyal ihtiyaçlardan önce geldiğini farkettim.

melis Erçin

019

1) Ne hissettim?
- Farklı düşüncelere kapıldım, - ilginç ve mutlu hissettim.

2) Ne öğrendim?
- Birlikte çalışarak başarabileceğimizi, herkesin isteğinin gelebileceğini öğrendim.

3) Ne farkettim?
- Herkesin farklı düşünce içinde olduğunu, değişimin arttığını.

02 Elia Yılmaz

5-B 107

1) Ne hissettim?
- Mutlu oldum, zevçindim, başarılarda sınırlandım (en son yaptığımız etkinlikte) hissettim bunları.

2) Ne öğrendim?
- Sivil toplum kuruluşlarını (aslında önceden de biliyordum) ve yardımlaşmayı daha iyi öğrendim.

3) Ne farkettim?
- İhtiyaçların, sivil toplum kuruluşlarına ve yardımlaşmanın ne kadar önemli olduğunu fark ettim.

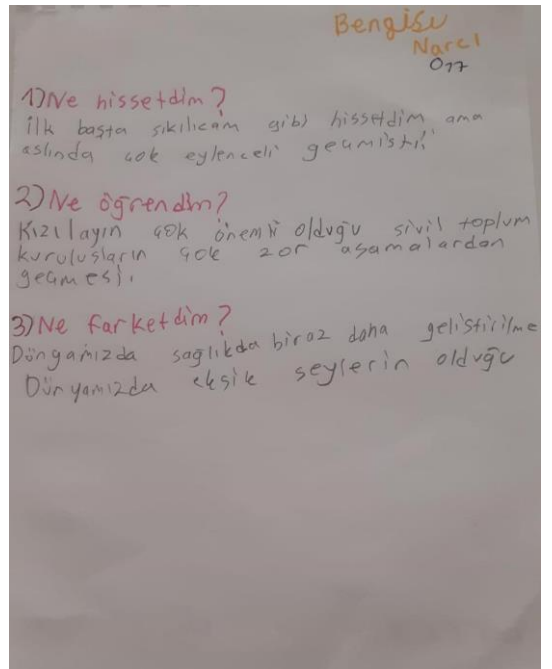
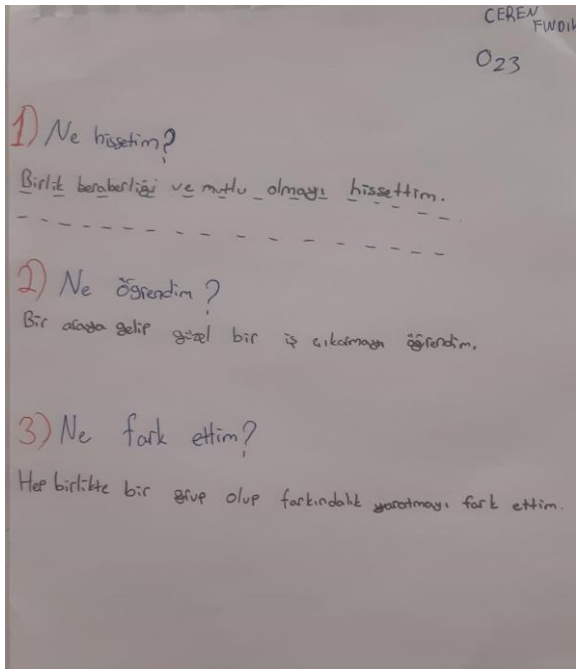
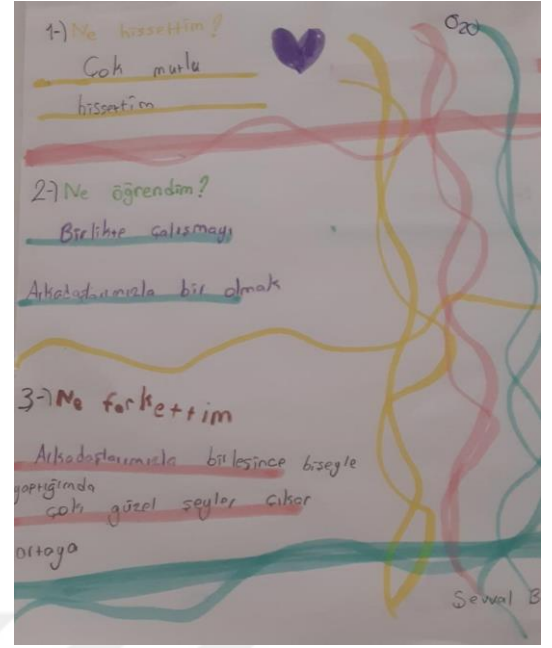
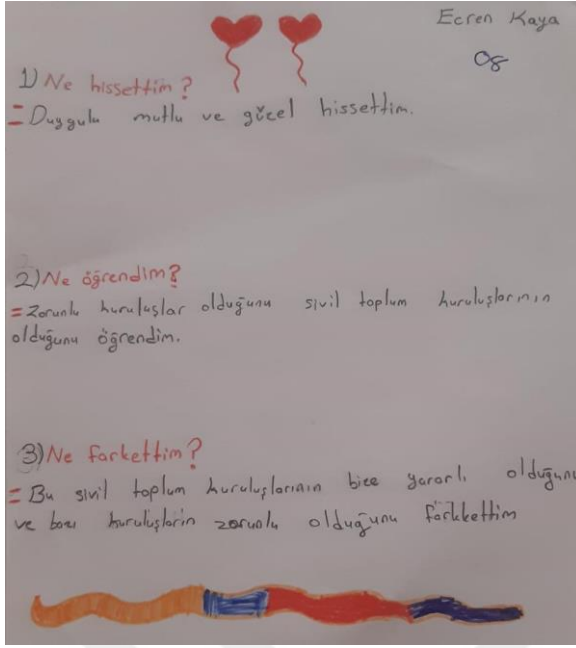
Yare Elcin Kızılcıoğlu

022

Ne hissettim
Mutlu oldum

Ne öğrendim
Sivil toplum kuruluşlarının ne işe yaradığını grup halinde çalışmayı.

Ne farkettim
Sivil toplum kuruluşlarının önemini grup içinde çalışmanın faydalı olduğunu.

Ek:7 Görüşme Formu 1

GÖRÜŞME FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma, Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal İhtiyaçlarını Karşılamanı Kurumlara İlişkin Algılarının Çizdikleri Resimler ve Etkinlikler Yoluyla İncelemek amacıyla yürütülmektedir. Bu forma belirteceğiniz görüşleriniz sadece bu çalışmadaki araştırmacılar tarafından kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel bir araştırmaya kaynak oluşturacağı için önem arz etmektedir.

Değerli görüşleriniz ve çalışmamıza katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Zehra KALAYCI

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyet: Kız () Erkek ()

Anne Eğitim Durumu:

Baba Eğitim Durumu:

Anne Meslek:

Baba Meslek:

- 1- Sınıftaki öğrenciler grup etkinliklerine katılım sağlayabiliyorlar mı?
- 2- İhtiyaç nedir? Lütfen açıkla mısınız?
- 3- İhtiyaçlarınızın neler olduğunu yazabilir misiniz?
- 4- İhtiyaçlarımızı karşılamak için neler yaparız?
- 5- İhtiyaçlarımızı karşılayan resmi ve özel kurum ve kuruluşlar hangileridir?
- 6- İhtiyaç duyduğunuz her şeye ulaşabiliyor musunuz? Lütfen açıklayınız.
- 7- Eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için ne yaparız, nereye gideriz?
- 8- Sivil toplum kuruluşlarına örnek verir misiniz?

9- Sivil toplum kuruluşları hangi alanlara hizmet eder?

10- İhtiyaçlarınızı karşılayan kurum ve kuruluşları resim çizerek açıklayabilir misiniz?

Ek: 8 Etkinlik Değerlendirme Formu

Etkinlikler sonunda;

Ne hissettim?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ne öğrendim?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ne fark ettim?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TOPLANTI TARİHİ : 07.04.2022

TOPLANTI SAYISI 07

KARAR SAYISI 148

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**'nın danışmanlığını, **Zehra KALAYCI**'nin araştırmacılığını üstlendiği, *"Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal İhtiyaçlarını Karşılamanın Kurumlara İlişkin Algılarının Çizdikleri Resimler ve Yaptığı Etkinlikler Yoluyla İncelenmesi"* konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel MEHTER AYKIN
(izinli)

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-605.01-49231021
Konu : Anket Uygulaması
(Zehra KALAYCI)

09.05.2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21/04/2022 tarih ve 343630 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA danışmanlığında 202054019015 numaralı öğrencisi Zehra KALAYCI'nın yürüttüğü **"Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal İhtiyaçlarını Karşılamanın Kurumlara İlişkin Algılarının Çizdikleri Resim ve Yaptığı Etkinlikler Yoluyla İncelenmesi"** adlı araştırmasını, İlimiz Muratpaşa İlçesi Meryem Mustafa Ege Ortaokulunda uygulama isteği ile ilgili yazınız Müdürlüğümüz ARGE Birimi Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca incelenmiş; "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama 2020/2 Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 03/05/2022 tarih ve 48941850 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

İlgili genelgenin 28. Maddesi gereğince, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;
Gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (2 sayfa)
- 2- Dilekçe Örneği (1 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. No:59 Muratpaşa / Antalya

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (242) 238 60 00

Bilgi için: E.ER

E-Posta: projeler07@meb.gov.tr

Unvan : Memur

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: antalya.meb.gov.tr

Faks:2422386111

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9607-b15a-3f4e-a003-dfd7 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSEEUMTD22&eS=354718> adresinden yapılabilir. (PIN:82852)

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.05.2022-356059

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-50913635-605.01-356059
Konu : Zehra KALAYCI'nın Tez Çalışması

13.05.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 18.04.2022 tarihli ve 36380087-302.08.01-339893 sayılı yazı,

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 202054019015 numaralı öğrencisi Zehra KALAYCI'nın tez konusu kapsamında İlimiz Muratpaşa ilçesinde bulunan Meryem Mustafa Ege Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere resim ve etkinlik yapabilmesi isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 09.05.2022 tarih ve 49231021 sayılı yazısı Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ayşe Gülbin ARICI
Rektör Yardımcısı

Ek: Antalya İl Milli Eğitim Müd.'nün yazısı ve Ekleri (4 syf.)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSLETBEL02 Pin Kodu :73942

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSLETBEL02&eS=356059>

Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Kampus / Antalya
Telefon No:0242 227 44 00/1300 Faks No:0242 310 15 09
e-Posta:oidb@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://oidb.akdeniz.edu.tr
Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Arzu Löker
Unvan: Bilgisayar İşletmeni

Telefon No: 2422274400 (1334)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Zehra KALAYCI

Doğum Yeri ve Tarihi:

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı (2016-2020)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı (2020-2023)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yaratıcı Drama Eğitimi

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar

Yıldırım Beyazıt İlkokulu

Kamile Metin Yapar İlkokulu

Bilinçli Bireyler Kişisel Gelişim Kursu

İletişim E posta adresi:

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL İHTİYAÇLARI KARŞILAYAN KURUMLARA İLİŞKİN ALGILARININ ETKİNLİKLER VE RESİMLER YOLUYLA İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% **18**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **19**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **13**

YAYINLAR

% **13**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.ulakbim.gov.tr	% 4
	İnternet Kaynağı	
2	docplayer.biz.tr	% 3
	İnternet Kaynağı	
3	egitimvebilim.ted.org.tr	% 2
	İnternet Kaynağı	
4	acikbilim.yok.gov.tr	% 1
	İnternet Kaynağı	
5	dspace.akdeniz.edu.tr:8080	% 1
	İnternet Kaynağı	
6	Submitted to Istanbul Aydın University	% 1
	Öğrenci Ödevi	
7	issuu.com	% 1
	İnternet Kaynağı	
8	acikerisim.akdeniz.edu.tr	% 1
	İnternet Kaynağı	

dergipark.org.tr

9	İnternet Kaynağı	%1
10	acikerisim.akdeniz.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
11	usbes2018.ahievran.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
12	dspace.gazi.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
13	es.scribd.com İnternet Kaynağı	<%1
14	Submitted to Ataturk Universitesi Öğrenci Ödevi	<%1

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

- ☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

...../...../.....23

Zehra KALAYCI